

Årsrapport 2009

Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening

Innhold

Innledning	3
Næringsutvikling	4
Markedsadgang	14
Miljø	17
Helse og kvalitet	22
Kommunikasjon.....	24
Lønn, tariff og rekruttering	25
Prisforhandlinger	27
Forskning og utvikling	32
Tillitsvalgte organer.....	39
FHL – internasjonal deltakelse.....	43
Personalforhold og arbeidsmiljø	43

Om årsrapporten

Årsrapporten fra FHL for 2009 er en sammenfatning av årsmeldingene fra styret i Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening (FHL) og Fiskeri- og havbruksnæringens servicekontor (FHS).

Styret i FHS er ifølge vedtektene til enhver tid sammenfallende med styret i FHL. Styremøtene i FHL og FHS avvikles parallelt. FHS ble vedtatt opprettet i 2001 og var i funksjon fra 1. januar 2002. FHS anses som en del av FHL og inngår i årsregnskapet til FHL for 2009.

Geir Andreassen
*Administrerende direktør
Fiskeri- og havbruksnæringens
landsforening*

Innledning

Mens store deler av verdensøkonomien var rammet av finanskrisen, gikk flere sektorer i norsk sjømatnæring godt også i 2009. I forhold til foregående år økte den samlede sjømateksporten med 6 milliarder kroner til totalt 44,7 milliarder kroner. Det er sjettede år på rad at det settes ny eksportrekord. Havbruk utgjorde 58 prosent av den samlede eksportverdien fra sjømatnæringen.

Laksenæringen står alene for en verdivekst på 32 prosent (laks og ørret). Eksporten av pelagiske arter (sild, makrell og lodde) økte med 12 prosent.

For torskesektoren ble 2009 et svakt år. Uroen i finansmarkedene var en medvirkende faktor til en svært krevende periode med prispress i markedene og lav lønnsomhet i Norge. Store deler av vinterseongen 2009 ble gjennomført med minstepriser på torsk som var i utakt med markedet og industrien ble påført betydelige tap. Den uheldige situasjonen som oppsto vinteren 2009, skyldes i stor grad en systemsvikt i førstehåndsomsetningen som dagens minsteprisfastsettelse åpner for. Utviklingen i 2009 viser at gjeldende norske rammevilkår ikke er tilpasset et globalt og konkurranseutsatt marked.

Foto: EFF

Under havbruksmessen Aqua Nor 2009 redegjorde daværende fiskeri- og kystminister for regjeringens tilrettelegging for vekst i havbrukssektoren i 2010. Regjeringen la opp til en økning i maksimalt tillatt biomasse (MTB), og detaljene rundt økningen ble offentliggjort i forbindelse med statsbudsjettet for 2010. Med bakgrunn i høye lusetall i enkelte områder langs kysten høsten 2009 har imidlertid regjeringen besluttet å utsette den endelige avgjørelsen om økt MTB til vårrparten 2010.

Miljørelaterte problemstillinger blir mer og mer sentrale for næringens rammebetingelser. FHL har valgt å øke fokuset på miljøområdet og bruker nå mer ressurser på prosesser knyttet til regelutvikling innenfor miljøområdet. Det er mange ulike interesser både i og utenfor næringen som er opptatt av miljømessig bærekraft, men uten at det er klart definert hva dette konkret innebærer for sjømatproduksjonen. FHL mener slike spørsmål i stor grad er en politisk beslutning og at det er svært viktig at disse spørsmålene avklares.

I 2009 utarbeidet FHL den første miljørapporten for en samlet havbruksnæring. Miljørapporten presenterer fakta og analyser som viser utviklingstrekk over de siste år, men med hovedvekt på status, kunnskap og utfordringer for 2008.

FHL deltar aktivt i arbeidet med MSC-sertifisering av en rekke norske fiskerier. Arbeidet med å få på plass sertifisering av nordøstatlantisk torsk og hyse fortsetter i 2010. FHL har også valgt å gå aktivt inn i arbeidet med utvikling av standard for bærekraftig oppdrett av laks gjennom Salmon Aquaculture Dialogue. WWF er initiativtaker til dialogen hvor en rekke interessegrupper fra store deler av verden deltar. Det planlegges å benytte standarden som grunnlag for en miljøsertifiseringsordning for lakseoppdrett, omtalt som ASC.

Situasjonen med høye forekomster av lakselus gjorde at FHL i 2009 tok initiativ til en samordning av næringens lakselusebekjempelse. I et treårig prosjekt hvor hele næringen (også aktører utenfor FHL) samarbeider med sentrale forsknings- og kompetansemiljøer, er det fastsatt kortsiktige og langsiktige mål for en mer robust lusebekjempelse.

Lusesituasjonen skapte stor medieoppmærksomhet og politisk og faglig debatt i 2009. Som en stor og viktig matproduserende sektor skal hav-

bruksnæringen tåle å bli satt under kritisk søkelys. Verken næring eller organisasjoner var imidlertid forberedt og ressursmessig rustet til å håndtere medietrykket i det omfang og med den mengden av feilaktige påstander og ensidig dekning som gjorde seg gjeldende i perioden november–desember. Målinger i perioden har vist at næringens omdømme falt i løpet av høsten,

mens produktenes omdømme fremdeles er på et høyt nivå.

En hovedstrategi fra FHL har vært å arbeide for å få fram sannhet og fakta overfor politikere, presse og andre interessenter. Fra midten av desember endret mediebildet karakter, og deler av pressen ble mer nyansert.

FHL har i 2009 blant annet arbeidet med og oppnådd gode resultater i følgende saker:

- Myndighetene har lagt til rette for at kravet om fangstsertifikat til EU gjøres mindre byråkratisk og mer praktisk for bedriftene. Det skal heller ikke kreves gebyr for sertifikatene.
- I en vanskelig situasjon i torskennæringen er det oppnådd enighet med Råfisklaget om minstepriser for torsk på et nivå som øker mulighetene for industrien til å kjøpe råstoff også vinteren 2010.
- Myndighetene har forhandlet fram en avtale med EU som gir lettelse i importen av bearbeidet sild og reker til EU.
- FHL har fått gjennomslag for at det åpnes for en moderat økning i MTB (maksimalt tillatt biomasse) i havbrukssektoren i 2010. Regjeringen har imidlertid satt saken på vent til det foreligger status på lusenivåene til våren.
- Utfordringene med lakselus har resultert i næringens største koordinerte innsats noensinne. Initiert og organisert av FHL er det satt i gang et treårig prosjekt der hele næringen deltar, også bedrifter som ikke er tilsluttet FHL.
- FHL har i forbindelse med lusesituasjonen bidratt med faktainformasjon overfor sentrale politiske miljøer og dermed unngått potensielle strakstiltak uten faglig grunnlag.
- FHL har utarbeidet og publisert den første miljørapporten for en samlet norsk havbruksnæring. Rapport og faktaark foreligger på norsk og engelsk.
- Et miljøregnskap viser at sjømatproduksjon fører til begrensede utslipp av klimagasser i forhold til annen, sammenlignbar matvareproduksjon. Sild og makrell kommer spesielt gunstig ut.
- Regjeringen har vedtatt at vraket av ubåten U-864 ved Fedje skal heves og at forurenset havbunn skal dekkes til med rene masser.
- Fiskeridirektoratet og FHL har i fellesskap arrangert beredskapsseminar for å videreutvikle beredskapen innenfor havbruk, med særlig fokus på rømming. Resultatet fra seminaret skal brukes til å utarbeide en veileder for beredskapsarbeid.

I det følgende gis en gjennomgang av de viktigste og tyngste sakene FHL arbeidet med i 2009.

NÆRINGSUTVIKLING

Krav om fangst- og landingssertifikat til EU

Fra 1. januar 2010 krever EU at fisk som importeres må følges av et godkjent fangstsertifikat. Dette skal hindre import fra ulovlig, urapportert og uregulert fiske. Norske myndigheter har forhandlet fram en avtale med EU som innebærer at en i Norge kan basere systemet med fangstsertifikat på sluttseddeldata.

Forhandlingene mellom Norge og EU ble svært forsinket, og detaljene i avtalen ble ikke kjent før høsten 2009. Tilrettelegging og innføring av et system med fangstsertifikat for alle landinger har vært gjort under et sterkt tidspress for alle involverte. FHL har hatt tett kontakt med myndighetene for å sikre mest mulig fornuftige løsninger for bedriftene og for å kunne gi fortløpende informasjon ettersom de ulike løsninger har falt på plass.

Behovet for samlesertifikater

Det gjennomgående kravet fra EU er at det skal følge ett sertifikat for hver landing som inngår i en forsendelse. Norge fikk i avtalen et unntak for konvensjonelle produkt, der det kan brukes et

samlesertifikat som slår sammen alle landinger som inngår i en forsendelse.

FHL har brukt mye tid på å synliggjøre overfor norske myndigheter hvilket omfang EUs krav vil få, særlig for bedrifter som baserer virksomheten på mange og små landinger. I hvitfisknæringen vil det kunne være flere hundre sertifikater knyttet til én forsendelse. Det er en dokumentmengde som hverken eksportører, importører eller kontrollmyndighetene vil ha logistikk til å håndtere på kort sikt. I desember fikk norske myndigheter gjennomslag for at det for alle produkt fra Norge bare skal følge ett forsendelsesdokument, ei framside som viser til alle fangstsertifikatene som inngår. FHL mener dette var ei avgjørende endring for å sikre et system som vil fungere for alle ledd i handelen, inkludert myndighetsapparatet. FHL har arbeidet for å få ut informasjon til bedriftene om den nye ordningen, og også arbeidet opp mot myndighetene for å få på plass kurs rettet mot eksportørene.

Finansiering av ordningen med fangstsertifikat

Ettersom sluttseddelsystemet skal være basis for ordningen, er det salgslagene som utsteder sertifikatene. Fiskesalgslagenes Samarbeidsråd ba om at det i forskrifts form ble etablert en hjemmel for salgslagene til å kreve inn et gebyr for utstedelse av fangstsertifikat. I forskriften om fangstsertifikat som ble sendt på høring fra Fiskeri- og kystdepartementet (FKD) ble det foreslått en slik hjemmel. FHL mente at det ikke er eksportørene alene som har dokumentasjonsplikten og er brukerne av fangstsertifikat. Det bør her, som i annen lovlig handel, være slik at kjøper må forutsette at det følger nødvendig dokumentasjon med varen som viser at den er lovlig og innenfor de rammer som myndighetene krever. FHL mener det var fornuftig av FKD at de i forskrift som ble fastsatt i desember ikke gir hjemmel til salgslagene til å kreve gebyr for utstedelse av sertifikat.

Viktige unntak fra ordningen

Mel til fôr er ikke omfattet av ordningen med fangstsertifikat, mens mel- og pulverprodukt av fisk, krepsdyr og bløtdyr som går til menneskelig føde i utgangspunktet var omfattet. Produsentene av disse produktene kjøper inn råstoff fra flere bedrifter, som igjen har mange leveransere. I tillegg kan produksjonen foregå over noe tid. Omfanget av fangstsertifikat kan derfor komme opp i flere tusen på én forsendelse. FHL tok dette opp med norske myndigheter. FKD gjorde en god

og rask jobb overfor EU-kommisjonen og fikk utvidet unntaket til også å gjelde mel- og pulverprodukter til menneskeføde. FHL har bedt om at flere såkalte biprodukt bør kunne unntas fra kravet om fangstsertifikat.

Landinger fra tredjelandsfartøy

Bedrifter som kjøper fisk fra utenlandske fartøy må sørge for at disse landingene følges av et godkjent fangstsertifikat fra flaggstaten, dersom råstoffet skal eksporteres til EU. Våre bedrifter opplever manglende kunnskap om EUs krav om fangstsertifikat, både blant EUs medlemsland og andre tredjeland. Dette vil i en overgangsfase kunne by på utfordringer for bedrifter som kjøper råstoff fra utenlandske fartøy.

Gjenoppbyggingsplan for kysttorsken

FKD har bestemt at det skal etableres en gjenoppbyggingsplan for kysttorskbestanden. For å oppnå MSC-sertifisering av nordøstatlantisk torsk og hyse innenfor 12 nautiske mil, er dette et viktig tiltak, og FHL er positiv til initiativet. Fra myndighetene er imidlertid arbeidet med å få på plass en gjenoppbyggingsplan uavhengig av næringens arbeid med miljøsertifisering, og gjennomføres med bakgrunn i at ICES har ønsket en slik plan.

Det er i den sammenheng uttalt at eksisterende begrensninger ikke er tilstrekkelige for å sikre gjenreisning av bestandene av kysttorsk. Derfor må det legges til grunn at det vil være behov for sterkere tiltak enn de som hittil er iverksatt. FKD har meddelt at nye reguleringstiltak blir gjennomført tidlig i 2010, og forslag blir sendt ICES om gjenoppbyggingsplan. I løpet av 2010 vil FKD også vedta nye reguleringsbestemmelser for vern av kysttorsken sør for 62-graden.

Se også omtale av MSC-sertifisering av fiskeriene i eget avsnitt under tema Miljø.

Arbeid med finanskrisetiltak

Store deler av vintersesongen 2009 ble gjennomført med minstepriser på torsk som var i utakt med markedsprisene. Industrien ble påført et betydelig tap som har tappet bedriftene for egenkapital. Verst rammet ble industrien i Lofoten, Vesterålen og Troms, som av naturgitte forhold kommer først i gang med råstoffkjøpet i sesongen.

FHL har gjennom hele 2009 arbeidet overfor myndighetene for å få på plass tiltak for å redusere problemene i torskesektoren. Vår overordnede målsetning har vært at tiltakene må sikre omset-

ningen hele veien fra fisker til marked og videre ut til konsument.

I januar ble rammene til lån og garantier gjennom Innovasjon Norge økt gjennom en statlig tiltakspakke. For å holde i gang førstehåndsomsetningen av torsk, ble rammen for den statlige garantiordningen økt. Ordningen sikrer oppgjør mellom fisker og kjøper. Dette bidro til å lette likviditetssituasjonen for fiskeindustrien og til at salgslagene økte kredittiden. Det virket positivt på førstehåndsomsetningen, men for industrien stimulerte det til for høyt innkjøp av torskeråstoff i en periode hvor innkjøp medførte tap.

Som en del av tiltakspakken ble det også gitt ekstraordinære midler til markedsføring av torsk. Dette tiltaket hadde en viss effekt, men FHL arbeidet hele vinteren og våren med å få gjennomslag for større tiltak som kunne stimulere eksporten. Ettersom private kredittforsikringselskap ble mer restriktive pga finanskrisen i mange markeder, ble presset på GIEK Kredittforsikring (GK) økt. Både GKs rammer på enkeltimportører og kredittiden ble opplevd som en avgjørende hindring for å få eksporten til å flyte, men myndighetene ønsket ikke å endre GKs virkemåte. Også ordninger etter modell fra Eksportfinans ble foreslått fra FHL, men ble vurdert å være i strid med EØS-avtalen.

Fra myndighetenes side ble deler av garantiordningen til salgslagene omdisponert til garanti for driftskreditt til fiskeindustrien, for å øke tilgangen på driftskapital i industrien. Det ble også utpå høsten opprettet en likviditetslåneordning for fiskeindustrien. Ordningene mot industrien har ikke hatt ønsket effekt. Problemet med ordningene har vært at de har vært basert på at industrien skulle ta opp ytterligere lån, på tross av at vintersesongen førte til økt gjeldsgrad. I tillegg har de forutsatt at bankene måtte vike deler av sitt pant.

FHL mener at den uheldige situasjonen som oppsto vinteren 2009, og som vil gi etterdønninger, i stor grad skyldes den systemsvikten som dagens minsteprisfastsettelse åpner for. FHL tar til etterretning at bedriftene som kjøpte råstoff i januar og februar må bære et økonomisk tap fordi råstoffet bare var tilgjengelig til en minstepris som ikke var samstemt med markedspris.

Evaluering av prøveordningen med meklingsnemnd

Daværende fiskeri- og kystminister Svein Ludvigsen iverksatte en forsøksordning med meklingsnemnd i forbindelse med prisdrøftinger. Nemndene har bestått av medlemmer fra riksmeklingsmannen/domstol og fagpersoner fra bank og Eksportutvalget for fisk. Det ble etablert en nemnd for pelagisk sektor og en nemnd for

Foto: Tom Haga/EFF

hvitfisksektoren. Ved brudd i prisdrøftingene har nemnda hatt som oppgave å forsøke å få partene til å komme til enighet. Ved fortsatt uenighet har nemndene hatt som oppgave å gi råd om hvor minstepris bør settes. Selve fastsettelsen av minstepris er i slike situasjoner også i prøveperioden blitt bestemt av salgslagene. Den 31. Desember 2008 gikk prøveperioden ut og ordningen med nøytral meklingsnemnd opphørte. I 2009 har det dermed ikke vært noen ordning med nøytral meklingsnemnd.

Fra FHLs side har det vært ønskelig med fortsettelse av ordningen inntil det etableres mer moderne og tidsriktige ordninger for prisfastsetting av råstoff. FHL har videre pekt på at det er behov for endringer i selve prisfastsettelses-spørsmålene som vil likestille kjøper- og fisker-siden. En slik likestilling mellom fiskerleddet og kjøperleddet kan gjennomføres enten ved at selve ordningen med minstepriser avvikles, eller ved at partene i fellesskap får i mandat å avgjøre minsteprisene, og at det ved brudd eventuelt brukes en voldgiftsordning.

FHL har overlevert myndighetene et notat om våre erfaringer med ordningen, og det er også gjennomført en evaluering av de enkelte drøftingene hvor det har vært behov for meklingsnemndas assistanse. FHL har videre deltatt på møter med FKD og pekt på viktigheten av at det raskt kommer på plass en videreføring av ordningen, alternativt en justering som bidrar til sterkere grad av likestilling mellom kjøperleddet og fiskerleddet.

Behov for modernisering av utøvelsen av råfiskloven

Med bakgrunn i de mange konfliktene ved prisfastsettelse på pelagisk fisk og utfordringene innen torskesektoren i 2009 knyttet til feil fastsatt minstepris, ønsket styret i FHL å foreta en gjennomgang av FHLs politikk i forhold til råfiskloven. Det ble nedsatt et utvalg bestående av Mag-nar Pedersen (Nergård AS), Harald Sperre (Nils Sperre AS), Kjell Olaf Larsen (Båtsfjordbruket AS) og Gunnar Domstein (Norway Pelagic ASA) for å gjennomgå FHLs politikk.

Utvalgsarbeidet har resultert i at FHL legger til grunn at det er ønskelig med en videreføring av ordningen med salgslag og at det fortsatt er ønskelig med en regulering av førstehåndsetningen. Miljømerking og økte krav både til dokumentasjon på lovlig handel og sporing krever en oversiktlig førstehåndsomsetning. FHL ser imidler-

tid fortsatt at det er behov for viktige endringer i hvordan råfiskloven utøves. I dag kan den ene parten ensidig diktere både minstepriser og andre forretningsmessige forhold. FHL har gjennom utvalgsarbeidet klargjort viktigheten av å få til endringer som gir en friere prisfastsettelse, og at minstepriser må settes på et nivå som gir grunnlag for økonomisk fortjeneste.

Erfaringene har vist hvilke uheldige konsekvenser det får for næringen når minstepris og markedspris krysser hverandre, og FHL har en politikk som skal bidra til å unngå at dette skjer fremover. Det er derfor behov for justeringer i råfiskloven som fratar salgslagene ensidig rett til fastsetting av minstepriser. Endringen bør primært skje ved at retten til å sette minstepriser flyttes til partene i fellesskap, sekundært ved at denne retten flyttes til en nøytral nemnd.

Utvalget pekte også på langsiktige endringsbehov knyttet til selve eierskapet til salgslagene, og hvordan et felles eierskap til salgslagene på lang sikt vil bidra til å redusere konflikter i sjømatnæringen, og samtidig bygge opp felles tillit til salgslagene som fellesinstitusjoner for hele sjømatnæringen.

Erstatningsløsning for seismikkskyting

I forbindelse med seismikkaktiviteten utenfor Lofoten og Vesterålen i 2008 dokumenterte FHL og flere fiskekjøpere hvordan slik aktivitet påvirker fisket og leveransene, og dermed også fiskeindustriens økonomi. FHL har i 2009 videreført arbeidet med å få på plass en erstatningsløsning knyttet til seismikkskyting som også gir fiskeindustrien rettigheter.

Til tross for flere henvendelser til FKD, Olje- og energidepartementet og arbeid via stortingsrepresentanter, har det ikke lyktes med å få på plass en løsning som gir industrien rett til erstatning.

Reguleringsmøtene

FHL deltar i reguleringsmøtene i Fiskeridirektoratet i juni og november hvert år. I saker hvor det er formålstjenlig, gir FHL forhåndsinnspill som del av dokumentene som blir lagt fram for behandling i møtene.

Den åpne formen som diskusjonen nå gjennomføres på, fungerer bra. Gjennom året er det god kommunikasjon med Fiskeridirektoratet om situasjonsbetingede justeringer av reguleringene for de forskjellige fiskerier.

Internasjonale fiskeritavtaler

FHL deltar i alle viktige internasjonale fiskeriforhandlinger og inngår som en del av de norske forhandlingsdelegasjonene. I forberedelsene har FHL et godt samarbeid med fiskernes organisasjoner, og sammen bidrar næringen til å påvirke de norske posisjoner og forhandlingsmål.

Mellom de land som deler fiskebestander vil det naturlig være et mål at eget land skal få en størst mulig andel av fellesbestander, og det finnes alltid argumenter som de enkelte land kan framføre i kvoteforhandlinger.

NVG-sild

Ett eksempel på dette er NVG-sild, der Norge skulle hatt 87,3 prosent av NVG-silda basert på sonefordelingsprinsippet i årene 1986 til 1995. Basert på samme grunnlag skulle Island hatt 0,1 og EU 0,0 prosent. Men resultatet av forhandlingene ble at Norge fikk 57 prosent, Island 15,6 prosent og EU 8,3 prosent. Dette forteller noe om de enkelte lands forhandlingsevne og -vilje. Etter en lang og vanskelig strid de senere år har Norge nå 61 prosent. Men økende mengder særlig av stor sild oppholder seg på tider av året vest i havet, det vil derfor ikke være overraskende om det på nytt blir strid om fordelingen av NVG-sild.

Makrell

For makrell har Norge hatt en langvarig konflikt med EU angående fordeling av bestanden. Basert på et sonefordelingsprinsipp endte Norge først på 90-tallet opp med vel 30 %. Midt på 90-tallet ga EU seg selv en såkalt Sørlig komponent som Norge ikke fikk en andel av selv om makrellen av havforskerne regnes som en bestand. Resultatet av dette ble at Norges andel falt til ca 26 %. Først i 2009 tildelte Norge (og Færøyene) seg en tilsvarende tilleggskvote som den EU har.

Dette godtar selvfølgelig ikke EU. Norge hadde i følge inngåtte avtaler adgang til å fiske 153.000 tonn av sin tildelte kvoteandel i EU-sonen i 2009. Da 53.000 tonn var fisket, ble norske båter den 1. oktober 2009 med 6 timers varsel hevet ut av EU-sonen hvor makrellen da befant seg. EU tolker avtalen stikk motsatt av Norge, og det finnes ingen ankedomstol eller et annet organ som kan behandle en slik konflikt. Dette medførte at 69.000 tonn av vår makrellkvote ikke ble fisket i 2009.

Av forhold som vanskeliggjør internasjonal avtale om makrell, kan nevnes at Island i år har tildelt

Foto: Tom Haga/EFF

seg selv 130.000 tonn makrell. Island forlanger å bli anerkjent som kyststat og å få en offisiell andel av totalkvoten. Å få på plass en gjensidig, av alle akseptert internasjonal fordeling av makrell i det østlige Atlanterhav, er og vil bli en stor utfordring.

Den 26. januar 2010 ble det imidlertid inngått en tiårsavtale mellom Norge og EU om makrellfisket. Partene tok utgangspunkt i ICES vitenskapelige tilrådning om at fisket i 2010 ikke skal overskride 572.000 tonn som totalkvote (TAC). Det ble vedtatt at Norge og EU i avtaleperioden skal opprettholde sine relative andeler av makrellbestanden på henholdsvis 68,65 % til EU og 31,35 % til Norge. Norges adgang til fiske i EU-sonen i 2010 ble 115.000 tonn. Etter tidligere avtale skulle Norge hatt ca 150.000 tonn.

I siste forhandlingsrunde fikk EU inntatt i avtalen bestemmelser om at adgang til fiske i hverandres soner i 2011 og følgende år er avhengig av resul-

tatet av de årlige bilaterale fiskeriarrangementer mellom Norge og EU og av en kyststatsavtale eller en bilateral EU/Norge-avtale om makrell. Gitt tilfredsstillende forhandlingsresultat får Norge full adgang till EUs sone av område IV a for makrellkvoter som Norge har i den samme sonen. Videre får Norge adgang til EUs område IV a for et kvantum tilsvarende 20 % av Norges kvantum i område IV a.

Medio mars 2010 skal EU, Norge, Færøyene og Island møtes i Ålesund med sikte på å fremforhandle en felles forvaltningsavtale for makrell. FHL samarbeider aktivt med våre myndigheter i arbeidet for å ivareta næringens interesser.
Norsk-russisk forvaltning

I forhandlingene om norsk-russisk fiskeriavtale er det uttalt tilfredshet med at bestandssituasjonen i Barentshavet nå er svært god. Partene er enige om at det langsiktige samarbeidet om ansvarlig forvaltning, forskning og kontroll gir store gevinster for norske og russiske fiskere og kystsamfunn.

Særlig er partene enige om fortsatt å prioritere bruk av alle mulige virkemidler for å avdekke og forhindre ulovlige fangster av fisk.

Økning og utvidelse av eksportavgiften

Norges Fiskarlag og fiskesalgslagene har tatt initiativ til å få økt eksportavgiften, slik at avgiften blir 0,75 prosent for alle sektorer. Dette initiativet har ikke hatt noen støtte fra eksportørsiden, og FHL har gjentatte ganger pekt på at det ikke er ønskelig med en slik økning av avgiftsnivået. Regjeringen foreslo i 2009 en «harmonisering» av eksportavgiften. De pekte i høringen på at sentrale punkter var:

1. økning («harmonisering») av markedsavgiften til 0,75 prosent av fob-verdien av fisk og fiskevarer,
2. innlemming av fiskehermetikk, fiskemel og fiskeolje i ordningen med FoU-avgift,
3. klargjøring og forenkling av regelverket knyttet til innkreving av eksportavgift ved direkte leveranser til utlandet samt unntak fra kravet om å betale eksportavgift og
4. eksplisitt hjemmel til toll- og avgiftsetaten til etterberegning og tilbakebetaling av fiskeeksportavgift

Alle organisasjoner som representerer produksjons- og eksportleddet avga negative høringsvar. Kun organisasjoner knyttet til flåteleddet var positive. FHL har lagt stor vekt på at Eksportutvalget for fisk er en fellesinstitusjon for næringen,

og at legitimiteten til EFF er stor på grunn av at næringen har sterk styring med arbeidet som utøves, og fordi næringen selv har hatt medbestemmelse over avgiftsinnkrevingen. Dette er også bakgrunnen for at det er ulike satser for ulike bransjer. En økning av avgiften for enkeltbransjer uten at denne er forankret i hele næringen kan svekke legitimiteten til Eksportutvalget for fisk. I høringen pekte FHL på hvordan overføringen av FoU-midler fra FHF til Nofima hadde skapt sterke reaksjoner i næringen, og bidratt til å svekke legitimiteten til denne ordningen. FHL advarte mot å gjøre tilsvarende feilgrep når det gjaldt EFF. FHL minnet også om at tidspunkt for økning av avgifter var uheldig, og at det i deler av fiskeindustrien er store økonomiske utfordringer. Med bakgrunn i dette ba FHL om at dagens eksportavgiftssatser ble videreført med unntak av en avvikling av avgiften for fiskemel og fiskeolje. FHL ba videre om at det alternativt ble foretatt tilsvarende kutt i FoU-avgiften slik at det samlede avgiftstrykket ikke ble økt. Fiskemel og fiskeolje er halvfabrikater som ikke går til sluttbruker, og det er for disse produktene meningsløst å snakke om behov for en økning i markedsføringen via generiske ordninger. FHL foreslo også at det ikke innføres eksportavgift på bearbejdede varer, og minnet om at dette var varer som allerede har vesentlige tollbelastninger.

FHL var positiv til at det innføres meldeplikt for salgslagene ved direktelandinger til utlandet. FHL har over tid pekt på at det unndras avgiftsbetaling ved direktelandinger i utlandet, og at dette er konkurransevridende mellom fiskeindustrien og fiskeflåten.

På nyåret 2010 vedtok regjeringen økning av eksportavgiften for hvitfisk, pelagiske arter, reker og skalldyr. I vedtaket tok de hensyn til FHLs innvendinger når det gjaldt fiskemel og fiskeolje, og også til vårt syn på bearbejdede varer.

Forvaltningsreformen

I 2008 foreslo regjeringen å flytte en rekke forvaltningsfunksjoner fra Fiskeridirektoratet til fylkeskommunene. Spesielt var det mange oppgaver knyttet til havbruksnæringen, og også noen oppgaver knyttet til fiskerinæringen, som ble foreslått overført.

Til tross for klare tilbakemeldinger fra næringen om at en ikke ønsket overføring av disse oppgavene til fylkeskommunene, ble forvaltningsreformen vedtatt. Fylkeskommunene overtar dermed fra 1. januar 2010 ansvaret for forvaltningsopp-

gavene på havbrukssiden og enkelte forvaltningsoppgaver på villfisksiden.

FHL har hatt dialog med fylkeskommunene med tanke på at disse skal være best mulig forberedt. FHL viderefører også i 2010 et tett arbeid opp mot fylkene for å få et best mulig samarbeid med næringen, og slik at de nye saksbehandlerne så raskt som mulig kan gjennomføre de omfattende oppgavene de er satt til å utføre. Fra FHLs side er det prioritert å få til løsninger som gjør at fylkeskommunene får en rask saksbehandling, og at arbeidet gjøres slik at ikke fylkesgrensene blir et nytt hinder i arbeidet med å etablere en god lokalitetsstruktur.

Produksjonsreguleringsutvalget

Styret i FHL nedsatte 5. februar 2009 et utvalg som fikk i mandat å vurdere nåværende og framtidig produksjonsregulering for lakse- og ørretoppdrett. Utvalget ble satt sammen som følger:

- Karsten Nestvold (leder av styringsgruppen)
- Inge Berg, Nordlaks AS
- Ove Løfsnes, Bjørøya Fiskeoppdrett AS

- Sveinung Sandvik, Sjøtroll AS
- Gerhard Alsaker, Alsaker Fjordbruk
- Nils Viga, Marine Harvest ASA

Utvalget har fått utredningsbistand fra SINTEF fiskeri og havbruk, og har jobbet målrettet med å finne løsninger som kan sikre reguleringer som fremmer bærekraft, og som samtidig også sikrer en mer markedstilpasset produksjon. Utvalgets innstilling er drøftet i de regionale havbrukslagene, og skal behandles på Generalforsamlingen 2010.

Tildelingsrunden for nye tillatelser laks- og ørretoppdrett

Den 30. desember 2008 la regjeringen fram forslag til tildelingsforskrift for nye lakse- og ørrettiltelser. Tildelingsforskriften omhandlet vederlag for tildeling, fylkesvis fordeling, søknadsprosess og kriterier for tildeling.

Selve kriteriene for tildeling var denne gangen bredere enn ved tidligere tildelinger, og det ble lagt opp til at søkere som tilfredstilte ett av to krav skulle prioriteres. Disse kravene var hhv

Foto: Are Kvistad

knyttet til størrelse og grad av økonomisk integrasjon i lokalsamfunnene. I tillegg ble det gitt tillatelser knyttet til økologisk drift, og tillatelser som skulle stimulere til en bedret lokalitetsstruktur på Vestlandet.

Fiskeri- og kystdepartementet la også opp til at fylkeskommunene skulle få en rolle i forbindelse med tildelingsrunden, dette med tanke på innfasing av denne oppgaven i tråd med forvaltningsreformen. Fylkeskommunene skulle gi råd om hvilke selskap eller grupper av selskap som skulle prioriteres, mens Fiskeridirektoratet regionalt skulle fatte vedtak om tildeling. FHL var kritisk til denne oppgavefordelingen, og fryktet at det ville skape unødvendig mye konflikter, og at de opprinnelige tildelingskriteriene ville bli utvannet.

Proessen med tildeling ble som FHL fryktet mer konfliktfylt enn nødvendig, og det fremkom ulike holdninger mellom fylkeskommunen og Fiskeridirektoratet i enkeltregioner. Det ble også gjort tiltak fra enkelte fylker som klart bidro til å endre forutsetningene for tildelingen ved at det blant annet ble utarbeidet lokale tildelingskriterier. FHL registrerte videre at enkelte av regionkontorene til Fiskeridirektoratet hadde egne fortolkninger som ikke var i samsvar med de tilbakemeldinger som departementet hadde gitt. Gjennom forskriftsarbeidet pekte departementet på at det var to tildelingskriterier som begge var likestilte, og som ikke var gjensidig utelukkende. I den endelige behandlingen i enkeltregioner ble det likevel lagt opp til at begge krav måtte tilfredsstilles. Disse uklarhetene mellom fylkeskommunene, Fiskeridirektoratet og departementet har bidratt til at det er svært mange ankesaker knyttet til tildelingen, og at tildelingen skapte unødvendig høy grad av konflikt mellom bedrifter.

Interregional biomasse

FKD har igangsatt en prosess for å vurdere hvorvidt bedrifter med høy grad av bearbeiding innen laks- og ørretoppdrett skulle få mer fleksibilitet knyttet til MTB på tillatelsesnivå på tvers av Fiskeridirektoratets administrative regiongrenser. Dette for bedrifter som driver oppdrett på begge sider av grensene i to naboregioner.

FHL har pekt på at det generelt burde være en større fleksibilitet uavhengig av foredlingsgrad. Dette med tanke på å unngå at administrative regiongrenser skal bli et hinder for utvikling av en mer robust lokalitetsstruktur, og med tanke på å få etablert en lokalitetsstruktur som best mulig har fokus på fiskehelse.

Ettersom departementet har avgrenset spørsmålet til kun å være et virkemiddel for bedrifter som har høy grad av bearbeiding, har FHL fulgt opp med et konstruktivt samarbeid med departementet for å få til et regelverk som fanger opp de bedrifter som har stor bearbeidingsaktivitet, og som har problemer knyttet til at de driver oppdrett i to naboregioner.

Forslag om økt MTB og forslag om fryssoner

Regjeringen har i sin strategi lagt opp til at det skal være en årlig vekst i havbruksnæringen, men at veksten skal være basert på bærekraft. FHL har over tid jobbet for å få en vekst som fordeler seg mellom vekst i form av nye tillatelser og økt MTB på tillatelsesnivå. I 2010 er det forventet et markedsmessig grunnlag for vekst som tilsier en økt produksjon. Med bakgrunn i dette, og med bakgrunn i vurderinger fra sektormyndighetene konkluderte regjeringen med at det var grunnlag for en vekst på opptil 5 prosent.

I etterkant av tildelingen av nye tillatelser i 2009 har FHL hatt fokus på at det også er behov for en økning i MTB på tillatelsesnivå, og at en økning i MTB vil bidra til en mer forutsigbar utvikling for bedriftene. FHL var enig med regjeringen i at det burde være en forsiktig og kontrollert vekst i 2010, og at en vekst på 5 prosent derfor var akseptabel.

Daværende fiskeri- og kystminister redegjorde under Aqua Nor for regjeringens planlagte vekst i 2010, herunder at veksten i denne runden også burde organiseres i form av en økning i MTB på tillatelsesnivå. Det ble også pekt på at enkeltområder, basert på sektormyndighetenes vurderinger, ville bli utestengt fra vekst. I forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet for 2010 ba regjeringen Stortinget om å foreta en lovendring slik at det også kunne kreves vederlag ved økt MTB, og ikke kun ved utdeling av nye tillatelser. FHL uttrykte seg kritisk men påpekte at det ikke er prinsipiell forskjell på vekst i MTB og tildeling av konsesjoner. FHL støttet derfor regjeringens forslag til endringer i akvakulturloven. Fra FHLs side ble det samtidig påpekt at vederlaget i størst mulig grad burde tilbakeføres til den enkelte kommune direkte, alternativt indirekte ved at deler av vederlaget ble overført til fylkeskommunene som ved tildelingen av nye tillatelser i 2009.

Regjeringen la i forbindelse med statsbudsjettet for 2010 fram detaljene rundt økt MTB 2010. Det ble uten forutgående høring vedtatt en forskrift

som medførte at store deler av Rogaland, Hordaland og Nord-Trøndelag, samt Sør-Tromsregionen ble holdt utenfor veksten i 2010. Det ble samtidig lagt ut til høring et forslag til hvordan bedriftene kunne søke om økt MTB i 2010, og hvordan veksten skulle organiseres.

Fra FHLs side ble det akseptert at det ikke skulle realiseres vekst i enkeltområder i 2010 ut fra dokumenterte miljømessige forhold. Begrunnelsene for de ulike områdene var imidlertid ikke tydelige, og FHL etterlyste derfor både en bedre prosess for utvelgelse av frysområdene, og en faglig bedre forankret begrunnelse for hvorfor enkeltområder ble holdt utenfor veksten i 2010. I tillegg ba FHL om at det i disse områdene ble gitt mulighet til å kjøpe økt hvilende MTB, altså at bedriftene kunne kjøpe økt MTB selv om de kun hadde lokaliteter innenfor frysssonene, men at denne veksten først kunne realiseres når bedriftene enten hadde fått på plass lokaliteter utenfor sonene, eller når begrunnelsen for innføring av sonene var falt bort.

Regjeringen har med bakgrunn i høye lusetall i enkelte områder langs kysten vinteren 2009 besluttet å utsette avgjørelsen om økt MTB i 2010 til våren. Det vil dermed være avgjørende at næringen i disse områdene får ned lusetallene hvis vi skal få realisert en økt MTB i 2010.

Eiendomsskatt

FHL har fått flere henvendelser fra bedrifter vedrørende ulik fortolkning av takseringsgrunnlaget for oppdrettsanlegg i 2009. FHL har nyttiggjort juridisk bistand for å få utarbeidet en vurdering av kriterier som skal ligge til grunn for takseringen. Denne vurderingen er oversendt Kommunenes Sentralforbund og til medlemmene slik at takseringen i størst mulig grad skal skje på likt grunnlag i de ulike kommunene.

Reaksjonsforskriften og sakene om overtredelsesgebyr

I forrige stortingsperiode (29. mars 2007) ble det etablert en ny forskrift som hjemlet reaksjoner i

Foto: Are Kvistad/FHL

form av overtredelsesgebyrer mot oppdrettsbedrifter for overtredelse av bestemmelser, blant annet for overskridelse av MTB på enkeltlokaliteter eller på tillatelsesnivå.

FHL påpekte allerede i forbindelse med høringsen at overtredelsesgebyr ikke burde anvendes. Dersom overtredelsesgebyr likevel ble tatt i bruk, påpekte FHL at det måtte settes en maksimalsats for gebyrene samt foretas en individuell vurdering av den enkelte overtredelse, slik at et eventuelt overtredelsesgebyr ble utmålt i forhold til overtredelsens karakter.

Gjennom 2008 ble det arbeidet mye med de første sakene. FHLs advokat påpekte blant annet at overtredelsesgebyrene hadde form av straff, og at praksis antakelig var i strid med grunnloven § 96. Det ble også påpekt andre svakheter ved forskriften og myndighetens praktisering, herunder spørsmålet om forskriftens bestemmelser hadde tilstrekkelig hjemmel i akvakulturloven. FHL arbeidet derfor for endringer i forskriften. FHL jobbet også for at åpenbart urimelige saker ble frafalt.

Bedriften Polarlaks AS klaget 29. oktober 2008 et vedtak om overtredelsesgebyr for overskridelse av MTB inn til Sivilombudsmannen. I en uttalelse av 18. november 2009 uttaler Sivilombudsmannen at det knytter seg begrunnet tvil til om overtredelsesgebyret Polarlaks ble ilagt var straff etter Grl. § 96. Sivilombudsmannen har derfor bedt Fiskeridirektoratet om å vurdere saken på nytt, og ta stilling til om illeggelsen av gebyret skjedde i strid med domskravet i Grl. § 96. Sivilombudsmannens vurdering i denne enkeltsaken er i tråd med de juridiske vurderinger som FHL fikk utført i 2008.

FKD har Sivilombudsmannens uttalelse til vurdering og har stanset den videre behandling av saker om overtredelsesgebyr inntil denne vurderingen foreligger. I media har det vært fokus på det habilitetsmessige rundt vedtaket om stansing av de pågående sakene. Det sentrale er imidlertid at det blir gjort nødvendige endringer i reaksjonsforskriften for å sikre at bestemmelsene ligger innenfor rammen av grunnloven § 96 og hjemmelsbestemmelsen i akvakulturloven. FHL har fokus på å sikre størst mulig grad av forutsigbarhet og rettsvern for oppdrettsbedriftene.

Torskeoppdrett

Lave priser på torsk i markedet har gjort det utfordrende å tjene penger på torskeoppdrett siste året. I den forbindelse er det holdt flere møter i sektorgruppe marinfisk for å forankre

utforming av virkemidlene og for å utforme langsiktige utviklingstiltak som satsing på avl og fiskehelsearbeid. Torskeoppdrett har hatt god tilgang på virkemidler fra IN og virkemidlene har blitt utforma innenfor rammer av EØS avtalen. Det er også avholdt eget møte med FKD for å se på den finansielle situasjonen for torskeoppdrett.

Torskeoppdrett har også store utfordringer knyttet til fiskehelse, spesielt Francisellose fra Midt-Norge og sørover. Francisella er en listeført sykdom som innebærer at det blir pålagt offentlige restriksjoner ved påvisning. For å sikre en forutsigbar og enhetlig offentlig håndtering av sykdommen, har sektorgruppe marinfisk startet arbeidet med å utarbeide en handlingsplan for Francisellose.

Arbeidet med rømmingssikring er et prioritert område for torskeoppdrett. FHL har derfor opprettet en notgruppe som har jobbet med å se på egen standard for nøter til torsk. Resultatet av dette arbeidet ble et faktaark som ble gitt ut på AquaNor, hvor de beste erfaringene rundt håndtering, reparasjon, valg av notlin og bruk av nøter er beskrevet.

Skjell

Norsk blåskjellnæring er i en vanskelig økonomisk situasjon med lav omsetning og manglende lønnsomhet. Høstet mengde skjell har vært nedadgående de siste årene. Det er derfor igangsatt flere prosesser for å avhjelpe situasjonen i næringa.

Fremtidig lokalitetsstruktur

Arbeidet ble igangsatt for å bidra til en effektiv utnyttelse av sjøarealene, legge til rette for en kostnadseffektiv kontroll fra myndighetene og identifisere de beste områdene til dyrking av blåskjell i årene fremover. FHL har lederskapet i denne gruppen.

Strategi for norsk blåskjellnæring

Prosjektet er ledet av FHL og skal se på hvilke muligheter som finnes for å skape en lønnsom blåskjellnæring i Norge. Det skal utarbeides et strategigrunnlag som kan gi bedriftene et verktøy for lønnsom utvikling hver for seg eller i nettverkssamarbeid. Strategien kan bli et nyttig verktøy for koordinering av innsats fra virkemiddelapparatet i årene fremover.

FHL har også hatt en aktiv rolle i utarbeidelse av rammebetingelser knyttet til fordeling av kostnader og økte krav til overvåking i forbindelse med innføring av den nye hygienepakken.

Krav til sikkerhetsstillelse for blåskjelltilatelser i form av et depositum pr daa er hjemlet i akvakulturloven for å sikre at det er midler til rådighet til opprydding av lokaliteter ved konkurs. FHL jobber med å redusere størrelsen

MARKEDSADGANG

EØS-forhandlinger

Etter å ha forhandlet siden høsten 2008 kom EFTA og Norge i desember 2009 til enighet om videreføring av EØS-kontingenten og de tollfrie importkvotene for sjømat. De tollfrie kvotene som ble opprettet for norske sjømatprodukt ved utvidelsen av EU i 2004 og 2007 utløp i april 2009, og forhandlingene har derfor vært ført langt på overtid.

FHL er tilfreds med at alle de såkalte kompensationskvotene fra 2004 og 2007 er videreført for en ny femårsperiode. FHL mener prinsipielt at

kompensationskvoter bør være permanente, men tar til etterretning at det ikke var mulig å oppnå i denne omgang.

De tollfrie kvotene som ble forhandlet fram i 2004 og 2007, hovedsakelig for pelagiske produkt, dekker ikke nødvendigvis de varer som i dag preger handelen mellom EU og Norge. Det har derfor fra FHLs side vært ønskelig med en vridning av de tollfrie kvotene mot flere produkt, uten at det totale kvantum nødvendigvis skulle økes. FHL ser at dette har vært vanskelig å få til i forhandlingene. Desto mer positivt er det at norske myndigheter har brukt denne anledningen til å forhandle fram nye kvoter for norske eksportører.

EU vil i 2010 åpne en ny tollfri kvote for bearbejdede produkt av sild på 3 000 tonn. Dersom denne kvoten blir utnyttet vil kvoten øke til 6000 tonn over en treårsperiode. EU har svært høge tollmurer på bearbejdet sild, og denne kvoten vil ha stor verdi for FHLs bedrifter i denne sektoren. I tillegg vil det bli en ytterligere økning i den

Foto: Crestock

tollfrie kvoten på fryste pillede reker med 2.500 tonn. Dette er viktig for den norske rekenæringen, som over lang tid har levd med at viktige konkurrenter, som for eksempel Island har tollfri tilgang til EU-markedet.

WTO

Heller ikke 2009 har gitt den nødvendige politiske viljen til å kunne avslutte Doha-runden, selv om finanskrisen har gitt WTO ny legitimitet og styrket organisasjonens rolle som en garantist mot gryende proteksjonisme. USA og India må særlig bære ansvar for den manglende framgangen i WTO. Med en fortsatt svært uklar politikk fra disse landene er det nå vanskelig å se for seg en snarlig avslutning på Doha-forhandlingene.

FHL legger fortsatt vekt på WTO som et viktig verktøy for rettferdig handel. Under WTOs ministerkonferanse i Genève i 2009 var FHL invitert med i den offisielle norske delegasjonen. FHL opplever at norske myndigheter har stor forståelse og anerkjennelse for sjømatnæringens ønsker og behov i Doha-runden.

Frihandelsavtaler

FHL følger myndighetenes forhandlinger med nye frihandelspartnere tett. Gjennom møter og annen kontakt er FHL en viktig rådgiver for Nærings- og handelsdepartementet og FKD i de forhandlingene som nå foregår med bl.a. Ukraina, Kina og India. Handelen med sjømat er et viktig område for Norge i alle disse forhandlingene, og fra FHLs side opplever vi stor forståelse for dette hos norske myndigheter.

I tråd med en omfattende vekst i antallet regionale frihandelsavtaler og den manglende framgangen i WTO-forhandlingene, gir FHL full støtte til myndighetenes stadig økte satsing på å få forhandlet fram frihandelsavtaler, både gjennom EFTA og bilateralt.

Laksesaken USA

Siden 1991 har man ved eksport av hel fersk laks til USA blitt møtt med antidumpingtoll på 23,8 prosent og subsidietoll på 2,27 prosent. Tollnivået er prohibitivt, og har medført at hel fersk norsk laks har slitt med konkurransekraften i USA-markedet.

Flere forsøk er i løpet av årene gjort for å få fjernet dumping- og subsidietollen, senest i 2005 da man sist gjennomgikk en kostbar og omfattende såkalt «sunset review» (som er en nyvurdering med femårs intervaller).

Foto: Are Kvistad/FHL

Som følge av den betydelige reduksjonen i tilførselen av chilensk atlantisk laks til USA i de kommende årene, er det stor pågang fra både amerikanske kjøpere og chilenske eksportører med inngåtte kontrakter om tilgang på fisk fra Norge. Etterspørselen retter seg særlig mot filet og fryst fisk, men også hel fersk laks etterspørres. Dette aktualiserer mulige aktiviteter for både å sikre eksporten av filetprodukter/bearbejdet vare til USA-markedet og aktiviteter for om mulig å oppheve dumping- og subsidietollen på hel fersk laks. Neste «sunset review» kommer fra januar 2011. En beslutning om i hvilken grad næringen skal ta del i denne nyvurderingen må tas i løpet av 2010.

Både bransjegruppe havbruk og styret i FHL har i løpet av 2009 hatt flere gjennomganger for å drøfte strategier for FHLs arbeid med laksesaken i USA. Som ledd i dette arbeidet er det i beretningsåret blant annet gjennomført en grundig vurdering av fem ulike advokatselskaper, og på bakgrunn av denne prosessen er det valgt ny advokatforbindelse i USA som skal bidra til at

aktiviteter i USA er best mulig forankret i amerikansk regelverk og praksis. Selskapet det er snakk om er advokatfirmaet Akin Gump som var den chilenske advokatforbindelsen i forbindelse med antidumpingsaken mot chilensk laks i USA-markedet og som også har arbeidet med dumpingsaker for catfish.

Laksesaken EU

Siden 1991 har det vært en rekke dumping- og subsidiesaker fra EU rettet mot norsk oppdrettsnæring. Det er særlig eksporten av laks som har blitt rammet, men også norsk eksport av regnbueørret har blitt påført betydelige hindre på veien mot kunder i EU. Tiltakene har vært flere gjennom årene; som minstepriser (MIP), toll og safeguards, og de har skapt unødvendig mye mer arbeid, kostnader og frustrasjon hos både norske selskaper og kunder i EU.

Med virkning fra juli 2008 avviklet EUs Ministerråd tiltakene som norsk lakseeksport har vært underlagt ved handel til EU. Nærmere tjue år med handelshindringer for norsk laks til EU var dermed over.

Selv om tiltakene mot norsk laksenæring i EU-markedet er opphevet, gjenstår fortsatt en endelig sluttføring av en rettslig prosess for EU-domstolen (Førsteinstansretten, CFI). Denne saken har sin bakgrunn i et søksmål mot EU (Rådet) som laksenæringen representert ved FHL, NSL, Hallvard Lerøy, daværende Hydrotech, Lerøy Midnor og Salmar gikk til i 2006. Næringens sak var ferdig skriftlig forberedt i januar 2007. Siden har man ventet på innkalling fra CFI til rettsmøte. Framdriften i køen av saker for CFI tilsa at det skulle kommet innkalling til rettsmøte i Luxemburg i 2009, men fortsatt er rettslig behandling i saken uavklart.

Hovedmålet med søksmålet mot EU var å få bort MIP-ordningen eller å få nivået på MIP vesentlig redusert. EUs tiltak mot norsk laks ble imidlertid opphevet med virkning fra juli 2008, og den viktigste grunnen til å gå videre med saken nå er særlig at innbetalte utjevningsavgifter til EU vil kunne kreves tilbakebetalt dersom forordningen blir kjent ugyldig.

Adgang til det russiske markedet

Fra å ha hatt fri adgang til det russiske markedet i en årrekke, ble norsk laks- og ørretnæring fra årsskiftet 2005/2006 ilagt begrensninger med handelen. I første omgang innførte Russland stans i importen av fersk og fryst laks og ørret

fra Norge. Importstoppen ble ikke langvarig, og fra våren 2006 har man hatt et regime hvor kun laks og ørret fra godkjente norske foredlingsanlegg blir tillatt importert til Russland.

For pelagisk sektor vurderte russisk veterinærtjeneste i 2008 om tilsvarende ordning som for rødfisksektoren skulle innføres, men pelagiske virksomheter må så langt ikke gjennomgå en særskilt inspeksjon for eksport til det russiske markedet.

Samarbeidsavtale mellom russiske og norske myndigheter

I januar 2009 ble det inngått en samarbeidsavtale mellom det norske Mattilsynet og russiske veterinærmyndigheter om import og eksport av fisk og fiskevarer mellom de to landene. Samarbeidsavtalen innebærer at ordningen for eksport av pelagisk fisk og hvitfisk er uendret. Eksporten av oppdrettsfisk vil fortsatt være underlagt visse betingelser, men det legges opp til at flere virksomheter på sikt skal få muligheten til å eksportere til Russland. Ett av de bærende elementene i samarbeidsavtalen er at norske veterinærmyndigheter skal kunne foreta godkjenninger av enkeltanlegg/sektorer på vegne av russisk veterinærtjeneste, men da med utgangspunkt i russiske veterinærkrav.

Alle virksomheter som ønsker å eksportere fiskevarer, sjømat, fiskefôr eller fôrvarer av fisk til Russland må ha fått tillatelse eller være godkjent av russisk Veterinærtjeneste. Veterinærtjenesten operer med litt ulike registrerings- og godkjenningsordninger.

For laks og ørret er det et begrenset antall virksomheter som per i dag er godkjent for eksport til Russland (25 selskaper). Alle virksomhetene som p.t. er på listen over godkjente eksportører har vært inspisert av inspektører fra den russiske Veterinærtjenesten. Etter at Mattilsynet og Veterinærtjenesten undertegnet samarbeidsavtalen i februar 2009 har Mattilsynet tatt over oppgaven med å inspisere virksomheter med tanke på godkjenning for eksport til Russland, men ingen nye virksomheter er inspisert i løpet av 2009.

For eksport av krabbe og krabbeprodukter trengs det normalt ikke forhåndsinspeksjon fra Mattilsynet. Inspeksjoner kan likevel gjennomføres på bakgrunn av forespørsel fra Veterinærtjenesten, eller som oppfølging av funn gjort i produkter importert til Russland. Den russiske veterinærtjenesten ba høsten 2009 om å få komme til Norge og inspisere krabbeverksomheter.

Eksport av andre sjømatprodukter, fôr og fôrvarer av fisk trenger normalt ikke forhåndsinspeksjon fra Mattilsynet. Inspeksjoner kan likevel gjennomføres på bakgrunn av forespørsel fra Veterinærtjenesten, eller som oppfølging av funn gjort i produkter importert til Russland.

For samtlige virksomheter som skal eksportere sjømatprodukter til Russland foreligger det krav om innlevering av kontraktsinformasjon til russisk veterinærtjeneste.

Mens stadig flere produsentnasjoner sliter med samarbeidet med russisk veterinærtjeneste - og derigjennom adgangen til det russiske markedet - synes norske myndigheter å ha lykket med å få en god dialog med russerne. For rødfisk er man fortsatt et godt stykke unna den frihandels-situasjonen man var i frem til 2005, men det må kunne konkluderes at rammevilkårene er bedret noe ettersom 25 laks- og ørretvirksomheter per januar 2010 kan eksportere til Den Russiske Føderasjonen. Adgangen til det russiske markedet kan likevel ikke karakteriseres som sikker; i beretningsåret ble til sammen ni selskaper innen

Helga Pedersen får FHLs miljørapport overrakt av styreleder Ole-Eirik Lerøy under AquaNor-messen. Foto: Are Kvistad/FHL

rødfisk og pelagisk nektet adgang til å eksportere av russisk veterinærtjeneste – hovedsakelig med begrunnelse i for høyt bakterienivå. De aller fleste virksomheter som er påført restriksjoner har imidlertid gjenvunnet sin adgang til markedet.

MILJØ

Fiskeri- og havbruksnæringens rammebetingelser påvirkes i økende grad av hvordan både næringen selv og omverden håndterer miljøutfordringene. FHL arbeider for at næringen skal drive miljømessig bærekraftig og ha en troverdig miljøpolitikk for egen virksomhet. FHL skal også jobbe for å begrense forurensning fra omverden som kan redusere mulighetene for å produsere trygg sjømat.

FHL bidrar også med å fremskaffe faktabasert informasjon til beslutningstakere, interesseparter og media.

Hvem avgjør hva som er bærekraftig sjømatproduksjon?

All aktivitet påvirker miljøet, også produksjon av mat. Det avgjørende er at aktiviteten gjennomføres på en slik måte at påvirkningen vurderes som akseptabel. Norsk fiskeri- og havbruksnæring dekker sjømatbehovet for 100 millioner mennesker i året. Norge har naturgitte forhold som gjør at en innenfor rammen av bærekraft har potensial til å øke tilførselen av sjømat.

Svært mange diskuterer bærekraft uten at det er klart definert hva det konkret innebærer for sjømatproduksjonen. FHL mener det er svært viktig at disse spørsmålene avklares. Slike spørsmål er i stor grad en politisk beslutning.

FN-konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (norsk lov av 21. mai 1999) slår fast at retten til mat er en menneskerettighet, samt at «...maten skal fremskaffes på en sosialt, økonomisk og miljømessig bærekraftig måte.» Bærekraftsbegrepet omfatter altså tre ulike pilarer: Økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft. FNs kommisjon for miljø og utvikling definerer miljømessig bærekraftig utvikling slik: «En utvikling som tilfredsstiller dagens generasjoners behov uten at det går på bekostning av framtidige generasjoners muligheter til å tilfredsstille sine behov».

Når bærekraft og grad av akseptabel påvirkning skal vurderes, må alle tre pilarene i bærekraftsbegrepet inkluderes. Hensynene som skal tas kan noen ganger være kryssende, og tiltak som

velges må vurderes i en helhetlig sammenheng. Vi snakker altså om politiske avveininger, der nettopp hensynet til bærekraft kan medføre at man sier ja heller enn nei. Norsk regelverk innen oppdrett er verdens strengeste og sikrer at det blir gjennomført nøye vurderinger før en sier ja. Norsk fiskeriforvaltning er også blant verdens strengeste.

I mangel av konkrete avklarte politiske retningslinjer har det vokst frem en rekke miljømerker som har utarbeidet til dels ulike kriterier for hva som anses for å være akseptabel påvirkning sett fra et miljømessig bærekraftig ståsted.

Miljøsertifisering av fisk

FHL har gått aktivt inn i arbeidet med MSC-sertifisering av en rekke norske fiskerier. Arbeidet med å få på plass MSC-sertifisering av nordøst-atlantisk torsk og hyse har fortsatt i 2010. I det kystnære fisket er forvaltningen av kysttorskbestanden en utfordring for få sluttført arbeidet.

Sertifiseringsbyrået har pekt på at ICES har bedt norske myndigheter om å etablere en gjenoppbyggingsplan, og at det er behov for at en slik gjenoppbyggingsplan blir vedtatt av ICES. Før det kystnære fisket kan bli ferdig sertifisert må dette kravet bli innfridd (se også omtale under avsnitt Næringsutvikling). Norske myndigheter jobber uavhengig av MSC-sertifiseringen med å få på plass en slik gjenoppbyggingsplan for kysttorken, og det er realistisk at dette arbeidet blir sluttført i løpet av våren 2010.

For å sikre en rask framdrift i arbeidet sertifiseres fisket etter nordøstatlantisk torsk og hyse utenfor 12 nautiske mil uavhengig av det kystnære fisket. Dette arbeidet er i slutføringsfasen, og vil medføre at vi i løpet av vårparten 2010 kan tilby MSC-sertifisert torsk og hyse. Når gjenoppbyggingsplanen er ferdig vedtatt vil vi kunne få sluttført sertifiseringen også for fisket innenfor 12 nautiske mil. Det er realistisk at vi dermed kan ha MSC-sertifisert hele det norske fisket etter

Foto: Are Kvistad/FHL

nordøstatlantisk torsk og hyse innen utgangen av 2010.

FHL har også valgt å gå aktivt inn i arbeidet med utvikling av standard for bærekraftig oppdrett av laks gjennom Salmon Aquaculture Dialogue. WWF er initiativtaker til dialogen hvor en rekke interessegrupper fra stor deler av verden deltar. Det planlegges å benytte standarden som grunnlag for en miljøsertifiseringsordning for lakseoppdrett, omtalt som ASC.

FHLs miljørapport om havbruk

FHL utarbeidet i 2009 den første miljørapporten for en samlet havbruksnæring. Den ble overrakt daværende Fiskeri- og kystminister Helga Pedersen i forkant av Aqua Nor-2009. Miljørapporten presenterer fakta og analyser som viser utviklingstrekk over de siste år, men med hovedvekt på status, kunnskap og utfordringer for 2008.

Sentrale tema er arealbruk, fiskefôr, ressursutnyttelse, klimaregnskap, utslipp av næringssalter, rømming og lakselus. Rapporten viser at det gjøres mye og at det jobbes godt. Det betyr ikke at en har kommet i mål, men at en har funnet en måte å jobbe på for stadig å bli bedre. Det er avgjørende å legge kunnskap og fakta til grunn for å sikre fortsatt bærekraftig vekst i norsk sjømatproduksjon.

FHLs miljørapport er et bidrag i arbeidet med å legge til rette for en utvikling til beste for både miljøet, næringen, sjømatproduksjonen og lokal-samfunn langs kysten.

Det er i tillegg til rapporten utarbeidet fem faktaark som på en kortfattet måte oppsummerer status og utfordringer innenfor utvalgte områder. Rapport og faktaark er oversatt til engelsk.

Sjømat er klimavinner på matbordet

FHL har sammen med Norges Fiskarlag vært initiativtakere til et større prosjekt for å få fram klimaregnskapet til sjømat. Regnskapet viser at sjømat er klimavennlig mat sammenlignet med andre proteinkilder. Sild og makrell kommer spesielt gunstig ut. FHF har finansiert prosjektet.

Fokus på å hindre rømming har gitt resultater

FHL vedtok i 2007 en nullvisjon når det gjelder rømt oppdrettsfisk. Det operative målet for næringen er å nå et nivå hvor rømt oppdrettsfisk ikke påvirker villfisken negativt. Det betyr at antall rømminger og omfanget av enkelrømminger skal reduseres til et absolutt minimum.

I følge tall fra Fiskeridirektoratet gikk antall rømte oppdrettslaks ned med 66 prosent i 2008 sammenlignet med 2007. Foreløpige tall fra Fiskeridirektoratet for 2009 viser at 170.000 laks rømte. Selv om det dessverre er en svak økning sammenlignet med 2008, er rømmingstallene fortsatt betydelig lavere enn tidligere år. Dette viser at tiltakene havbruksnæringen har satt inn mot lakserømming har effekt, men at det fremdeles er rom for forbedringer. Tallene for ørret er dessverre økt betydelig som følge av en enkelt-hendelse.

Utviklingen er positiv når det gjelder torsk. Mens det i 2008 rømte 285 000 oppdrettsorsk, lyder det foreløpig totaltallet for 2009 på 135.000 individer.

Generelt bruker næringen store ressurser på bedre utstyr. De siste 3 årene har laks- og torskoppdretterne investert 5 milliarder kroner i nytt utstyr og økt overvåking. Dette i følge tall fra NLTH (Norske leverandører til havbruksnæringen). FHL har videreført arbeidet på området gjennom vårt eget rømmingsutvalg. FHL har i 2009 fokusert på kurs for medlemmer både rettet mot settefisk og matfisk, vært pådriver for å få igangsatt FoU-prosjekter for å hindre rømming, deltatt i revisjon av tekniske krav (NS 9415) og NYTEK-forskrift samt deltatt i Fiskeridirektoratets regelverksutvalg og i den myndighetsoppnevnte Rømmingskommisjonen. Revisjonen av NS 9415 er slutført i 2009 og et nytt arbeid med å etablere teknisk standard for utstyr brukt i settefiskanlegg er startet opp.

Arbeidet både FHL og næringsaktører har gjort for å synliggjøre alle tiltakene som er igangsatt for å hindre rømming har hatt effekt. Både sentrale politikere, forvaltning og villaksinteresser anerkjenner i debatter og innlegg at næringen har satt i verk tiltak.

Utslipp av næringssalter

Det har vært en økende oppmerksomhet rundt utslipp av næringssalter fra havbruksnæringen i 2009 sammenlignet med tidligere år. Miljømyndighetene arbeider med nytt regelverk på dette området og FHL har derfor deltatt aktivt i dialogen med myndighetene og interesseparter og bidratt til å fremskaffe mer kunnskap på dette feltet.

Arbeidet med Hardangerfjordforskrift

Myndighetene har utarbeidet forslag til egen forskrift for akvakulturvirksomhet i Hardanger-

fjorden. FHL nedsatte en gruppe bestående av næringsaktører i området som har vært aktivt med i FHL sitt arbeid med høringsvar. FHL er tvilende til behovet for en egen forskrift da en har tilstrekkelige verktøy i annet regelverk for å håndtere bl.a. lakselus, sykdommer og rømmingssikring. Næringsaktørene har utarbeidet forslag til soneinndeling i området som vil bidra til å styrke arbeidet med lusehåndtering og sykdomsforebygging.

Vannrammedirektivet

EUs rammedirektiv for vann (direktiv 2000/60/EF) har som hovedformål å beskytte, og om nødvendig forbedre tilstanden i ferskvann, grunnvann og kystnære områder. Dette ble gjort gjeldende for medlemsstatene i EU fra 22. desember 2000. For Norge ble direktivet innlemmet i EØS-avtalen med virkning fra 1. mai 2009. Forskriften om rammer for vannforvaltningen som gjennomfører EUs rammedirektiv for vann i norsk rett ble vedtatt i 2006 og trådte i kraft 1. januar 2007. Dette la grunnlaget for det praktiske arbeidet med vanddirektivet i Norge. Denne er siden justert i henhold til forvaltningsreformen og ny plan- og bygningslov.

Ansvar for gjennomføringen av rammedirektivet for vann i Norge er fordelt på flere departementer. Miljøverndepartementet er gitt et koordineringsansvar og det er nedsatt en departementsgruppe og en direktoratsgruppe. En nasjonal referansegruppe bestående av interessenter er oppnevnt og FHL er medlem der. Nettstedet www.vannportalen.no er opprettet for bl.a. løpende informasjon og kunnskapsdeling.

Norge er blitt oppdelt i 11 vannregioner der 11 fylkeskommuner er utpekt som vannregionmyndighet. I tillegg er det 5 områder hvor vi deler vannforekomsten med naboland. I 2009 var det utpekte fylkesmenn som var vannregionmyndighet, noe som ble forandret fra 2010 med bakgrunn i regionreformen, hvor fylkeskommunene overtok ansvaret.

Gjennom vanddirektivet skal alle vannforekomster karakteriseres og klassifiseres ut fra miljøtilstand. Miljømålene er at vannforekomstene skal ha svært god eller god miljøtilstand og at tiltak skal iverksettes for at dette skal oppnås. Det skal utarbeides vannforvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram. Lakselus og rømt fisk har vært diskutert som mulige biologiske påvirkningsfaktorer. Politisk ble dette avklart gjennom kongelig resolusjon av 15. desember 2006 at rømt opp-

drettsfisk og lakselus ikke skal vurderes ved karakterisering av fjorder og sjøområder.

I fase I av gjennomføringen ble 29 vannområder grovkarakterisert og sektorovergripende, regionale forvaltningsplaner og tiltaksprogram utarbeidet. Disse har vært på høring og behandlet politisk regionalt. FHL har gitt innspill i denne prosessen. Planene og vedtak er oversendt Miljøverndepartementet og skal endelig godkjennes og operasjonaliseres i 2010.

I planfase II skal resten av vannforekomstene karakteriseres, klassifiseres og planlegges. Gjennomføringen av vanddirektivet kan få innvirkning på rammebetingelsene for oppdrett. Det har vært og vil fortsatt være et mål, at FHL blir representert i alle fora hvor det er relevant og at næringen får reell innflytelse på planarbeidet. Fylkeskommunene (før fylkesmennene) har en plikt på seg til å legge til rette for at alle interessenter gis anledning til å delta aktivt i planprosessen og å avgi høringsuttalelser. FHL vil følge opp dette aktivt for å sikre deltakelse.

For vår del har det vært viktig å bidra til at en i gjennomføringen ikke går ut over direktivets intensjon, at det skjer i henhold til nasjonale politiske føringer, at regler og retningslinjer kalibreres mot andre land i EU og at reell kunnskap om næringen kommer fram i prosessen.

Nasjonal marin verneplan

I lengre tid har det foregått et arbeid for å danne grunnlag for å opprette marine verneområder (MPA marine protected area). Arbeidet går helt tilbake til 80-tallet og i 1995 ble det gitt en tilråding om «*Kartlegging av egnede marine verneområder i Norge.*» Arbeidet ble videreført av et bredt sammensatt utvalg (Rådgivende utvalg for marine verneplaner) som avga to tilrådingen i 2003/2004 om «*Råd til utforming av marin verneplan for marine beskyttede områder i Norge.*» Utvalget foreslo at 36 områder tas med i første fase av arbeidet med marin verneplan. FHL var medlem i dette utvalget. Med bakgrunn i klare ring gjennom St.mld. nr. 37 (2008-2009) *Helhetlig forvaltning av det marine miljø i Norskehavet* ble 17 områder klarert for oppstart.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) er ansvarlig for arbeidet i samarbeid med en nedsatt direktoratsgruppe. FHL avga høringsuttalelse til oppstartsmeldingen. Det er de respektive fylkesmenn hvor områdene geografisk ligger som har ansvar for de områdevis oppstartsmeldingene.

For de fleste av områdene er det sjøbunn med tilhørende dyre- og planteliv som utgjør de viktigste verneverdiene. I henhold til mandatet vurderte Rådgivende utvalg muligheter for å kombinere vern og bruk med vektlegging av føre-var-prinsippet. Deres klare råd var at slik kombinasjon var mulig for de fleste områder inklusive de større områdene eller deler av disse, bl.a. gjelder dette havbruksaktivitet.

FHL følger oppstartsarbeidet tett og gir innspill til de lokale/regionale oppstartsmeldingene. Det vil være viktig å kunne delta aktivt i planprosessene og ivareta næringens interesser mht intensjonene med verneverdier og verneformål, i valg av virkemidler for vern og beskyttelse, i virkninger av forslag til vern og forvaltning og i konsekvensutredningene der det blir foreslått å gjennomføre slike. Dette er et arbeid som allerede er startet opp regionalt, og som vil bli fulgt opp videre.

Rent hav og prioritering av fiskeri- og havbruksnæringen

Sjømatnæringen representerer fremtiden i norsk verdiskaping. Næringen har vist svært positiv utvikling og det er fortsatt store muligheter for

vekst. Dette kan skape arbeidsplasser langs kysten og store eksportinntekter til Norge. For å sikre at fiskeri- og havbrukssektoren kan utnytte sitt store potensial har FHL pekt på følgende forhold:

- Eventuell ny petroleumsaktivitet i norske havområder må foregå i tråd med miljømessige anbefalinger fra forskere og fagmyndigheter. FHL er svært skeptisk til petroleumsaktivitet i spesielt sårbare områder og i områder nær land. Slik fiskeri- og havbruksnæringen ser det nå er de mest konfliktfylte områdene Finnmarkskysten, Tromsøflaket, Lofoten-Vesterålen, Mørebankene og Farsundbassenget.
- Seismikkskyting er en del av petroleumsaktiviteten og må forbys i områder som ikke er åpnet for petroleumsaktivitet. FHL er bekymret for effekten seismikkskyting har på fisk og konfliktene dette skaper mellom oljenæringen og fiskeri- og havbruksnæringen.
- Fiskeri- og havbruksnæringen har stor betydning både i de områdene hvor den er til stede og nasjonalt. Hensynet til næringen og dens vekstmuligheter bør derfor vektlegges mer

Foto: Are Kvistad/FHL

enn i dag når myndighetene skal vurdere annen næringsaktivitet i kyst- og havområder.

Havmiljøet er under kontinuerlig press både fra akutte utslipp og langsiktig forurensing. Rene kyst- og havområder må derfor prioriteres betydelig høyere hos myndigheter og brukere av sjøområder nasjonalt og internasjonalt. FHL fokuserer på følgende:

- Økt sjøsikkerhet og økt beredskap ved akuttutslipp langs norskekysten.
- Det skal ikke være skadelige utslipp fra ny eller eksisterende oljeaktivitet.
- Nasjonalt / internasjonalt fokus slik at radioaktive sjøutslipp reduseres betydelig.
- Utslipp til havmiljøet fra øvrige aktiviteter skal reduseres til et minimum.
- Tidligere tiders miljøsynder og forurensende skipsvrak må kartlegges og ryddes opp i.

FHL arbeider også for at fiskeri- og havbruksinteressene skal prioriteres høyere ved oljevernaksjoner. I dag prioriteres havbruksanlegg på lik linje med annen industri; det tas ikke hensyn til at det er levende fisk i anleggene.

HELSE OG KVALITET

FHL er en viktig premissleverandør på det matpolitiske området. For FHL er det viktig at ansvars- og rollefordelingen i matforvaltningen blir fulgt opp i tråd med intensjonene. Dette gjelder særlig for matdepartementene (FKD, Helse og omsorgsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet), Mattilsynet, Vitenskapskomiteen og forskningsinstituttene som støtter forvaltningen, men også for næringen som i lovverket gis et eksplisitt ansvar for å sikre trygt fôr og sjømat.

Etter FHLs syn er det fremdeles slik at næringshensynet ikke blir ivaretatt på tilfredsstillende måte i utøvelsen av statens matpolitikk. Dette er i strid med Stortingets forutsetninger i forbindelse med etableringen av Mattilsynet og ved fastsettelse av ny matlov.

Også i 2009 har arbeidet med regelverksutviklingen vært fokusert på EUs nye og omfattende bestemmelser på hygiesiden. Herunder ligger vilkårene for produksjon og import av marine

Foto: Crestock

oljer til humant konsum, samt at gjennomføring av EØS-bestemmelsene i Norge ikke reduserer konkurransekraften for norske aktører. Når det gjelder regelverk for produksjon av marine oljer, sammenfaller resultatet av prosessen i Brussel godt med FHLs posisjoner.

På europeisk nivå har arbeidet innenfor rammen av de europeiske bransjeorganisasjonene (FEFAC, FEAP og AIPCE) der FHL er medlem, medført at FHL er kommet i en bedre posisjon til å påvirke EUs regelverk knyttet til sjømat og sjømatproduksjon. Dette arbeidet blir stadig viktigere for å kunne få gjennomslag for FHLs posisjoner når det gjelder regelverksutvikling.

Dialogen med Mattilsynet har vært viktig og er helt vesentlig for å sikre en enhetlig forvaltning som også ivaretar næringshensynet som er forutsatt av Stortinget. En av utfordringene som er blitt særlig fokusert på også i 2009, er hvordan og i hvilket omfang offentlige bestemmelser om kvalitet skal være. Mattilsynet har i tillegg en viktig rolle for sjømatnæringen som uavhengig instans i risikokommunikasjonen med forbrukere og markeder. FHL har også lagt vekt på å fortsette dialogen med Forbrukerrådet som ledd i etableringen av et grunnlag for forbrukernes tillit til sjømatnæringen. Nytt forslag til kvalitetsforskrift er presentert av Mattilsynet og utkastet viser at dialogen med myndighetene har vært god i denne saken.

I norsk ernæringspolitikk er det en klar målsetting om at inntaket av sjømat i befolkningen må økes. Dette følges i for liten grad opp av departementene i deres praktiske politikk. For FHL har det vært og er det fortsatt en utfordring å få myndighetene aktivt med i arbeidet for å øke sjømatinntaket.

Arbeidet i forhold til fiskehelse og fiskehelseforvaltning har vært omfattende i 2009. Ikke minst har regjeringens arbeid med strategi for miljømessig bærekraftig oppdrett krevd mye energi for å avklare hvor skillet går mellom sentrale deler av matpolitikken (offentlig engasjement knyttet til kontroll med fiske sykdommer for å sikre verdiskapningen i oppdrett og som er regulert gjennom fiskehelsedirektivet i EØS-avtalen) på den ene side, og på den annen side sikring av miljømessig bærekraft med fokus på kontroll med lakselus for å håndtere sistnevnte som risiko for villaks. Regjeringens Strategi for en miljømessig bærekraftig havbruksnæring gir visse avklaringer i forhold til dette, men det er en gjennomgående

Foto: Crestock

utfordring at forvaltningsorganene ikke er konsistente i valg av premisser når f.eks. regjeringens strategi skal følges opp.

For FHL har det også i 2009 vært viktig å bidra til at fiskehelseforvaltningen i Norge harmoniseres med bestemmelsene i fiskehelsedirektivet. Dialogen med Mattilsynet vil fortsatt være viktig på dette punkt. På denne bakgrunn har FHL arbeidet med fastsettelse av oppdatert policy i forhold til håndtering av utbrudd av listeførte sykdommer.

Lusebekjempelsen

Arbeidet med innspill angående luseforskriften har vært omfattende, og dialogen med myndighetene knyttet til ny forskrift har vært god selv om man fortsatt er uenige om enkelte spesifikke bestemmelser.

FHL har i 2009 lagt ned vesentlig innsats i organisering og oppfølging i forhold til gjennomføring av luseforskriften. Innen utgangen av 2009 ble det etablert felles organisering av alle matfisk-

konsesjonene for å oppnå optimal samhandling i arbeidet mot lus. FHL/NSL organiserer arbeidet som et prosjekt på inntil tre år.

Hele næringen (også aktører utenfor FHL) samarbeider med sentrale forsknings- og kompetansemiljøer og det er fastsatt kortsiktige og langsiktige mål for en mer robust lusebekjempelse. Samordnede avlusninger i større områder, målbevisst bruk av riktige virkemidler og forbedring og utvikling av ikke-medikamentelle bekjempelsesmetoder står sentralt i arbeidet som er satt i gang. Arbeidet fortsetter med full styrke i 2010.

Fiskefôr

Utfordringer knyttet til fiskefôr som det har vært arbeidet med i 2009, omfatter bl.a. forberedelser til eventuell bruk av materiale fra genmodifiserte planter i fiskefôr. Videre har norske myndigheters risikohåndtering knyttet til fiskefôr generelt, standardisering av laboratorieanalyse for pigment i filet, forvaltningen av fremmedstoffregelverket, regodkjenning av tilsetningsstoffer i fôr og utarbeidelse av nytt EU-regelverk for omsetning av fôr vært fokuserte utfordringer.

Positive resultater har vært riktig justering av bestemmelser basert på oppdatert risikoanalyse for enkelte uønskede stoffer.

EUs biproduktforordning

En særlig utfordring har vært gjennomføring av EUs biproduktsforordning som ennå ikke er innlemmet i EØS-avtalens vedlegg. Denne er ikke velutviklet med tanke på krav tilpasset biprodukter fra marine kilder. Dette har vært kommunisert til Mattilsynet og nytt direktiv for biprodukter har gitt nye muligheter for et regelverk som er tilpasset marine råvarer og som fremmer verdiskapingen ved optimal prosessering av disse.

Justering av grenseverdier for kvikksølv i råvarer for fiskefôr

Gjennom systematisk arbeid mot norske og europeiske myndigheter, har FHL fått etablert en helhetlig strategi for justering av grenseverdier for visse stoffer fra det marine miljøet. Regelverksendringene som er oppnådd er i samsvar med prinsippene for risikoanalyse ved fastsettelse av denne type regelverk og sikrer økt tilgang på marine råvarer til fiskefôr-produksjon.

Konsekvensen av oppnådd regelverksendring er reduksjon i kostnader for havbruksnæringen.

Proporsjonalitet og enhetlig tilsyn

FHL har også i beretningsåret arbeidet med sikring av proporsjonalitet i tiltak og/eller enhetlig tilsyn fra Mattilsynets side i enkeltsaker for medlemmene. Det er en utfordring for Mattilsynet å sikre at deres tilsynsvirksomhet er enhetlig. Dette gjelder både i forhold til håndtering av sammenliknbare risikoer og i forhold til det å unngå geografiske ulikheter. Enhetlig tilsyn betyr ikke at alt skal gjøres likt, men at det ikke må være ulikheter i det handlingsrommet de enkelte virksomhetene har for å velge løsninger for etterlevelse av gjeldende regelverk.

Det er også en utfordring at de pålegg Mattilsynet gir næringsaktørene, er overdimensjonerte i forhold til de justeringer som måtte være nødvendig. Slike vedtak vil være uproporsjonale og derfor i strid med matloven, men vel så viktig er at de kan være unødig kostbare og virke negativt på konkurransevnen til den enkelte bedrift og/eller sektor.

I 2009 har FHL bidratt i saker mellom Mattilsynet og enkeltbedrifter der resultatet har vært en justering av Mattilsynets tilsynsvirksomhet slik at bedriften har kommet bedre ut når hensynet til proporsjonalitet og enhetlig tilsyn har blitt ivarettatt. Slike saker kan være svært ressurskrevende for FHL.

KOMMUNIKASJON

Sjømatnæringen får stor oppmerksomhet både fra media og andre interessenter i storsamfunnet. Det er flere årsaker til dette. Næringen produserer og foredler mat – produkter «alle» etter spør og som skaper en naturlig oppmerksomhet hos folk flest. Videre vil enhver matproduksjon i større eller mindre grad påvirke miljøet – et område som det er knyttet stor oppmerksomhet og økende grad av offentlig regulering til. Til sist er fiskeri og havbruk økonomisk sett en viktig næring for Norge. Også dette gir oppmerksomhet i alt fra lokalaviser til hovedstadens finanspresse.

Strategisk kommunikasjonsarbeid inngår i kjernevirksomheten i FHL. Kommunikasjonsavdelingen gir råd internt og overfor medlemmer. FHLs kommunikasjonsaktiviteter skal understøtte det politiske arbeidet som organisasjonen prioriterer, samtidig som FHL også har en rolle i å ivareta sjømatnæringens omdømme på en best mulig måte i den løpende debatten i offentligheten. I denne sammenhengen omfatter det aktiviteter i forhold til medieaktører (redaksjo-

nene i aviser, nettpublikasjoner, radio, tv i inn- og utland) og andre samfunnsaktører (myndigheter, forvaltning, politikere, organisasjoner, næringsaktører osv).

Arbeidsformen er slik at man i større saker lager egne planer for et mer langsiktig kommunikasjonsopplegg. Andre saker håndteres løpende og det er ikke minst dette siste som preger arbeidet mot redaksjonelle medier gjennom året. Dette omfatter medie håndtering, tilrettelegging for journalister og interninformasjon knyttet til en rekke enkeltsaker. FHL koordinerer også kommunikasjonstiltak med medlemsbedrifter og andre aktører det er naturlig å samarbeide med.

Mediebildet høsten 2009

Sjømatsektoren har fått stor oppmerksomhet i media i hele 2009. Dekningen har i hovedsak knyttet seg til krisen i torskesektoren og økningen i luseforekomsten i havbrukssektoren. Dette kombinert med tiltredelse av ny fiskeri- og kystminister har skapt stor medieoppmerksomhet og debatt både på det politiske og faglige plan. Mens krisen i torskesektoren dreide seg om årsakene til problemer i næringen og de samfunns- og næringsmessige virkningene som fulgte av omsetningsproblemene i Norge, var fokuset på lusesituasjonen knyttet til næringens påvirkning på miljøet.

Når en stor og betydelig næring har store utfordringer, er det naturlig at oppmerksomheten også i presse, kringkasting og nettmedier blir stor. Verken næring eller organisasjoner var imidlertid forberedt eller ressursmessig rustet til å håndtere medietrykket i det omfang og med den mengden av feilaktige påstander og ensidig dekning som gjorde seg gjeldende i lusesaken i perioden november–desember 2009. Deler av kritikken og dekningen bar preg av å være koordinert. Et nytt element i det norske mediebildet var inntreden av utenlandske aktører som internasjonalt er kjent for å drive PR-kampanjer mot lakseoppdrett.

En hovedstrategi fra FHL har vært å arbeide for å få frem sannhet og fakta overfor politikere, presse og andre interessenter. Dette innebærer å svare på kritikk og korrigere feil, nyansere virkelighetsbeskrivelsene, forklare hvordan næringen arbeider med lusebekjempelsen og stille opp i intervjuer og debatter.

FHL deltok tidvis i flere mediedebatter daglig, men opplevde i det store og hele at det var svært

krevende å få komme til orde i form av spalteplass og taletid. Fra midten av desember endret mediebildet karakter. Deler av pressen ble mer nyansert, og en rekke av mediene som viderebrakte mest kritikk har siden levert mer balanserte omtaler på redaksjonell plass. FHL fikk også i større grad komme til orde. Det samlede medietrykket og negative fokuset på næringen var imidlertid sterkt. Målinger i perioden har vist at næringens omdømme falt i løpet av høsten. Produktenes omdømme er fremdeles på et høyt nivå.

FHL er som næringspolitisk organisasjon opptatt av at viktige politiske beslutninger fattes på beste tilgjengelige kunnskap, inkludert fakta og faglige vurderinger. Da mediedekningen var på det bredeste, opplevde FHL at det var lite rom for å korrigere feil, kommentere påstander og nyansere bildet. Kommunikasjonstiltakene i denne fasen var derfor rettet til dels mot politiske miljøer direkte for å nå gjennom med førstehånds faktainformasjon. Det medførte blant annet at næringen unngikk at det ble satt inn potensielt uproporsjonale strakstiltak basert på manglende faglig grunnlag.

LØNN, TARIFF OG REKRUTTERING

Tarifforhandlinger

Tariffoppgjøret 2009 var et såkalt mellomoppgjør hvor det kun ble forhandlet om økonomisk tillegg. Forhandlingene foregikk mellom NHO og LO. FHL var her representert i NHOs forhandlingsutvalg. Resultatet av forhandlingene ble et generelt tillegg på kr 1,-, mens overenskomster som lå på et lønnsnivå på under 90 prosent av industrigjennomsnittet fikk ytterligere kr 2,-.

For FHLs overenskomster innebar dette at Havbruksoverenskomsten og Overenskomst for fiske- og fiskefôrindustrien fikk et generelt tillegg på kr 1,-, mens det for Fiskeindustrioverenskomsten ble gitt et generelt tillegg på kr 3,-.

Rådgivning

FHL har gitt råd til medlemsbedriftene i arbeidsgiverspørsmål. Vi har bistått medlemsbedriftene ved forhandlinger i lokale tvister om avtaleverket, samt under forhandlingsmøter i oppsigelsessaker.

FHL har avholdt kurs i arbeidsgiverspørsmål for medlemsbedriftene. Vi har også arrangert en tariffkonferanse sammen med NHO Mat og Drikke og NHO Mat og Bio.

Kompetanse – utdanning – rekruttering

Levedyktige og lønnsomme bedrifter trenger kunnskap, kompetanse, nettverk og gode næringspolitiske rammebetingelser. Innovative løsninger på disse områdene er viktig i diskusjonen om hvordan man kan gjøre bransjen mer attraktiv for fremtidig arbeidskraft.

FHLs arbeid på dette området har som mål å sikre medlemsbedriftene god tilgang til kompetent arbeidskraft. Det å bidra til styrking av bransjens omdømme overfor framtidige arbeidstakere er en del av dette.

I samarbeid med NHO-fellesskapet for øvrig påvirker vi myndigheter og utdanningsinstitusjoner med sikte på utvikling og tilrettelegging av relevante utdanningstilbud, slik at bransjens utdanningsbehov kan dekkes på kort og lang sikt. Informasjon om aktuelle utdanningstilbud og de yrkesmuligheter bransjen tilbyr, er en del av vårt arbeid.

Skoleverket og de offentlige utdanningsmyndighetene har ansvar for å tilby studentene et tilbud i tråd med næringens utvikling, men næringen har også et ansvar for å synliggjøre og være tydelig på hva vi ønsker.

FHL er varamedlem i faglig råd for både naturbruk og restaurant- og matfag på videregående utdanningsnivå. FHL har vært med på å utarbeide en rekrutterings-CD for restaurant- og matfagene som sendes ut til norske ungdomsskoler. FHL har videre bidratt i kvalitetssikringsarbeidet av læreplanene, og det siste året er det brukt mye ressurser på læreplanarbeidet for å påvirke og bidra med næringslivets ønsker og synspunkter. FHL har videre etablert et samarbeid med skoler som tilbyr fiske/fangst og akvakulturfag (blå linjer) og opplæringskontorene. Vi har gjennomført samarbeidsmøter i året som har vært og FHL deltar også på samlinger i regi av FOSFOR (fiskerifaglige vgs.) og NETTOPPFISK (opplæringskontorene).

FHL sitter i faggruppe for oppgradering og produksjon av nytt læremateriell. I tillegg deltar vi i det nevnte samarbeidsprosjektet med Havdyrkerne og EFF om utarbeidelse av læremateriell med film til matfag og naturfag på ungdomskolen.

Det er lokalisert visningsanlegg for oppdrett langs kysten fra Hardanger til Lofoten. Disse vil være svært viktige i rekrutteringsøyemed.

FHL samarbeider med Høgskolen i Bodø om næringsstøttede stipender til bachelorstudentene

Foto: Crestock

på fiskeri og akvakultur. Dette for å premiere flinke og engasjerte studenter og for å bedre rekrutteringen til de marine fagene. Det finnes en rekke andre slike stipendordninger.

Rekrutteringsprosjektet

FHL og Norges Fiskarlag startet i 2006 et arbeid med kompetansekartlegging av marin sektor. Dette ble fulgt opp med strategi for samordnet innsats som ble oversendt FKD i 2007. Dette resulterte i det treårige prosjektet «Økt rekruttering til marin sektor» som skal bidra til at rekruttering til marine fag økes. Prosjektet er finansiert av departementet.

Prosjektstillingene er administrert av FHF og plassert i Trondheim. Stillingene er primært rettet inn mot grunnskole og videregående skole, høgskole- og universitetssektoren samt kompetanseutvikling i bedriftene. Formålet med prosjektet er å tilføre kvalifisert arbeidskraft til marin sektor, gjøre det mer attraktivt å arbeide i marin sektor, gjøre næringen mer motivert for å etterspørre personer med formell fagkompetanse, samt å fremme bruk av kvinners kompetanse i næringen.

Det legges vekt på et tett samarbeid med næringsaktører, andre virkemiddelordninger og

opplæringskontorer langs kysten. Prosjektet driver en felles nettside som skal inneholde informasjon om den marine næring, yrkesveiledning, stillingsdatabase og skole/studieinformasjon. FHL deltar aktivt i prosjektet som forventes å gi et svært viktig løft for arbeidet for å øke rekrutteringen til marine fag.

Helse, miljø og sikkerhet

Satsingsområdet er knyttet til NHOs handlingsplaner med hovedsatsingen om et mer inkluderende arbeidsliv, herunder de tematiske områdene:

- Ledelse, organisasjon og samhandling
- Økt nærvær – redusert fravær
- Et enklere og bedre regelverk

Arbeid med reduksjon av sykefraværet

Det forhandles for tiden om en ny avtale om inkluderende arbeidsliv. Dette er en trepartsavtale mellom arbeidsgiversiden, arbeidstakersiden og myndighetene. En sentral målsetning for denne avtalen vil være å innføre felles tiltak som kan bidra til å få ned sykefraværet. FHL ser det som ønskelig at så mange av våre bedrifter som mulig blir såkalte IA-bedrifter.

Foruten de virkemidlene som ligger i IA-avtalen, er en viktig del av sykefraværarbeidet at medlemmene sørger for en tett oppfølging og god dialog med de sykmeldte. FHL vil fortsette sitt arbeid med å bistå medlemsbedriftene i dette arbeidet.

NHO og landsforeningene har i 2009 avholdt en rekke seminarer rundt om i landet som et ledd i arbeidet med å redusere sykefraværet (Aksjon sykefravær). FHL deltok ved flere av disse seminarene. FHL har også deltatt ved flere andre arrangementer hvor målsetningen har vært å informere medlemsbedriftene om tiltak og metoder for å redusere sykefraværet.

Det legemeldte sykefraværet for FHLs medlemsbedrifter i 2. kvartal 2009 lå på 6,4 prosent. Sammenlignet med 2. kvartal 2008 innebar dette en nedgang i fraværet på 12,4 prosent.

Kurs i HMS

I arbeidsmiljølovens § 3-5 er det innført krav til obligatorisk opplæring i HMS for virksomhetens øverste leder. NHO har utarbeidet et godkjent kursopplegg for landsforeningene og kurset anbefales for alle som har personalansvar. FHL har avholdt ett slikt kurs i 2009 for medlemsbedriftene.

Annet

FHL har arrangert en HMS-konferanse i samarbeid med to andre landsforeninger innen matområdet. Vi har deltatt i arbeidet med revisjon av en brosjyre om sikkerhet og arbeidsmiljø innen havbruksnæringen.

PRISFORHANDLINGER

Hvitfisk

Den 10. desember 2008 ble det avholdt prisdrøftinger for hvitfisk i Norges Råfisklags distrikt. Minsteprisene skulle gjelde for hovedsesongen 2009. Det var stort sprik mellom partenes forståelse av markedsutviklingen og finanskrisens påvirkning på torskemarkedene utover 2009. Situasjonen endte med brudd i prisdrøftingene for torsk og hyse.

I 2008 gjaldt fortsatt prøveordningen med meklingsnemnd ved brudd i prisdrøftingene. Ordningen var innrettet slik at meklingsnemnda ved brudd skulle sammenkalle partene med sikte på å få til enighet, og – ved fortsatt brudd – gi råd til partene før endelig prisfastsettelse av Norges Råfisklag.

Meklingsnemnda sammenkalte partene til meklingsnemnd den 12. desember 2008. Det ble oppnådd enighet om ny minstepris for hyse og for den minste torsken. For de tre største størrelsesgruppene av torsk var det fortsatt stor avstand mellom partene. Norges Råfisklag fastsatte med bakgrunn i dette ensidig ny minstepris for hovedsesongen 2009. Råfisklagets nye minstepriser var basert på anbefalingene fra meklingsnemnda som lå midt mellom partenes prisutbud.

Utover romjula 2008 og inn i 2009 var det stor uro blant fiskekjøperne, og spesielt blant kjøperne i de områder hvor torskefiskeriene sesongmessig starter først (Troms og Vesterålen). Det var en klar forståelse blant fiskekjøperne samlet om at minsteprisene var satt på et for høyt nivå, og at det ville oppstå behov for nedskrivning av minsteprisene. For å unngå prisnedsettelse midtvegs i prisperioden, ba FHL om nye prisdrøftelser med Norges Råfisklag. Disse ble gjennomført den 19. januar 2009. I forbindelse med disse prisdrøftelsene ble det fra fiskekjøperne pekt på hvor viktig det er å få en riktig fastsatt minstepris før hovedfiskeriene er igangsatt, og at for sen nedsettelse av minsteprisene ville føre til splittelse i kjøperkorpset mellom kjøpere som har kjøpt og kjøpere som ikke har kjøpt. På tross av dette

vedtok Norges Råfisklag ensidig fastsettelse av minsteprisene på samme nivå som etter meklingen 12. desember 2008.

Utover januar og februar var det svært god tilgang på torsk utenfor Troms, Vesterålen og Lofoten. For fiskekjøperne i disse områdene var det viktig å bidra til å sikre mottak fra den delen av flåten som tradisjonelt leverer til egen bedrift, for slik å sikre fremtidige leveranser og økonomi i hjemmeflåten. Førstehåndsomsetningen ble i stor grad preget av nervøsiteten hva angår omsetningen, og for fiskefartøy som ikke har hatt faste leveranser, ble omsetningen vanskelig. Forsikringer fra Norges Råfisklag om at det ikke ville være aktuelt med nedsettelse av minsteprisene bidro imidlertid til at kjøperne økte kjøpene.

Den 10. februar inviterte Norges Råfisklag FHL og NSL til møte om førstehåndsomsetningen. På møtet fremla Norges Råfisklag forslag om å redusere minsteprisene tilsvarende FHLs utbud i desember. Kjøpergruppen i FHL var nå splittet mellom de bedriftene som hadde kjøpt vesentlige kvanta med torsk (og som derfor ønsket videreføring av minsteprisene ut perioden for å regulere ned omsetningen) og de bedrifter som ikke for fullt hadde kommet i gang med kjøp (og som ønsket en nedsettelse av minsteprisene). Med bakgrunn i dette meldte FHL tilbake til Norges Råfisklag at vi ikke var i posisjon til å gi en anbefaling. Norges Råfisklag valgte da å videreføre minsteprisene i påvente av eventuelle krav om prisnedsettelse fra FHL.

På tross av at minsteprisene nå var på et nivå som åpenbart ville kollidere med markedsprisene, og dermed påføre industrien tap, var tilgangen på torskeråstoff god, og omsetningen såpass stor at det var behov for nedsettelse av minsteprisene. Etter interne runder i FHL ble det krevd nye prisdrøftinger. Disse ble gjennomført 6. mars, og det ble enighet om å sette minsteprisene til det nivå FHL hadde krevd i desember. Det var også enighet om å utvide prisperioden til juni.

Før sommersesongen ble det oppnådd enighet om minsteprisene i prisdrøftinger avholdt 6. juni. I forbindelse med prisdrøftingene for høstfisket var FHLs posisjon at det var behov for ytterligere nedgang i minsteprisene. Dels for å sikre likviditeten i kjøpergruppen, dels for å sikre at minsteprisene ikke skulle kollidere med markedspris, og dels for å sikre at minsteprisnivået før hovedsesongen 2010 skulle komme ned mot et nivå som kunne skape mer normalisert omsetning. Det

lyktes ikke med å oppnå enighet i prisdrøftingene 22. september, og Norges Råfisklag fastsatte ensidig nye minstepriser for høstsesongen. Prøveordningen med meklingsnemnd var nå avviklet og under evaluering av regjeringen, slik at det ikke var noen nemndsvurdering.

Frem mot prisdrøftingene 16. desember brukte FHL ekstra ressurser for å fremskaffe et bedre dokumentasjonsgrunnlag for kostnader i produksjonsprosessen for ulike anvendelser. Nofima ble leid inn til å utarbeide ulike kalkyler, og disse ble kvalitetssjekket av ulike medlemsbedrifter før prisdrøftingene. FHL la vekt på å få minstepriser som kunne skape ro på kjøpersiden, og tillit fra bankene. Den overordnede målsetningen var å få på plass minstepriser som ikke skulle kollidere med markedspris.

Etter svært krevende drøftinger med Norges Råfisklag ble det oppnådd enighet om nye minstepriser for hovedsesongen 2010.

Utvalg for vurdering av minstepriser på arter i ferskmarkedet

Fiskekjøperne har over tid pekt på at de store svingningene i pris i ferskmarkedene skaper store utfordringer, og at det ofte fører til behov for raske endringer i minstepris og også suspensjon av minstepris for enkelte fiskearter.

Med bakgrunn i dette er det etablert et eget utvalg som kan bidra til en mer markedsrettet minsteprisfastsettelse for artene lyr, lysing, breiflabb, uer og kveite. Etter prisdrøftingene i desember 2009 er også rødspette og andre flyndrearter tatt med i utvalgets arbeidsområde. Utvalget består av administrative representanter fra FHL, NSL og Norges Råfisklag, men endelig fastsettelse av minstepris gjøres av salgslagsstyret til Norges Råfisklag. I løpet av 2010 skal ordningen evalueres.

Surofi og Vest-Norges fiskesalgslag

Utenom minsteprisforhandlingene hhv. 17. og 18. desember 2008 var det i Surofi og Vest-Norges Fiskesalgslag gjennom hele året jevnlig telefoniske konsultasjoner mellom salgslagene og kjøpersiden om nødvendige justeringer for enkelte fiskeslags vedkommende etter som markedene fluktuerte.

Lodde

I prisdrøftelser for lodde gikk FHL imot et topprisystem som innebar ca en ukes stopp i samfengt-fisket før innføring av en særskilt rognloddepris, noe Norges Sildesalgslag foreslo. FHL gikk inn for

en samfengtpris uansett anvendelse i det fisker får den pris produktet betinger gjennom auk-sjonene. Det lyktes ikke partene å bli enige, og saken ble henvist til mekling.

I meklingsmøtet den 16.12.08 fremla meklings-nemnden et forslag som innebar at man kunne kjøpe samfengt gjennom hele fiskeperioden, men når ho-lodden nådde en viss rognmodningsgrad, ble prisen økt basert på størrelse og modnings-grad. FHLs forhandlere fant å kunne akseptere et slikt system og utarbeidet en matrise for meklingsnemnden basert på 4 størrelser pr kilo og rognmodningsgrad. De nevnte 4 størrelses-kategorier samsvarte med de 4 salgs- og pris-kategorier lodden kjøpes for av japanerne. FHL gikk også inn for et tillegg pr kilo pluss/minus for ho-loddeprosent i fangstene.

I meklingsmøtet fikk FHLs representanter det klare inntrykk at meklingsnemnden ville følge FHLs forslag og foreslå minstepriser basert på de nevnte 4 størrelser. Imidlertid konkluderte nemn-den med 3 pris- og størrelseskategorier. Det innebar at de to største kategorier ble slått sammen til en. Hvis et slikt prissystem var blitt akseptert, ville det ha medført at industrien

hadde måttet kjøpe inn mellomstor fisk priset som stor mens den samme fisk måtte selges priset som mellomstor. Det ville altså ikke være økonomisk parallellitet mellom innkjøp og salg. Følgelig kunne ikke FHL anbefale meklingsfor-slaget for sine medlemmer. Sildesalgslaget god-kjente nemndens forslag.

FHL ba om møte og nye prisdrøftelser. I brev av 12. januar av slo Sildesalgslaget FHLs anmodning om nye prisdrøftelser for lodde og ba samtidig om et konstruktivt samarbeid vedrørende utfor-ming av avviksregler etc. FHL ba på nytt omgå-ende om et møte med laget, men først 19. januar ble møtet gjennomført. FHL/forhandlingsutval-get konstaterte at de dikterte betingelser laget fremdeles fastholdt for lodde til japanmarkedet ikke var akseptable. Av den grunn innførte FHL kjøpestopp for all konsumlodde fra og med 4. februar 2009.

Igjen etter anmodning fra FHL ble det 11. februar ført drøftelser med Sildesalgslaget og oppnådd enighet om 4 priskategorier priset slik FHL hele tiden hadde foreslått. Kjøpestoppen ble opphevet fra og med kvelden 11. februar 2009.

Foto: EFF

Foto: Tom Haga/EFF

Nordsjøsil

Den 21. april ble FHL og Sildesalgslaget enige om en samfengt minstepris for nordsjøsil gjeldende fra første mai til 31. juli 2009, altså i matjesesongen.

Den avtalte prisen for sild som gjaldt høsten 2008 og vinteren 2009 skulle så igjen gjelde fra og med 1. august og frem til ny prisavtale for sild ble avtalt gjeldende fra høsten 2009.

Norsk vårgytende sild (NVG-sild), makrell og hestemakrell

15. og 16. juni ble det oppnådd enighet om minstepriser for ovennevnte 3 fiskeslag gjeldende fra 1. august 2009. Det ble fastsatt priser for 4 størrelsesgrupper sild og 13 størrelsesgrupper makrell og en samfengt pris for hestemakrell.

I flere år har minsteprisene for NVG-sild og makrell vært gjeldende i 12 måneder. De fastsatte minstepriser skal altså stå til høsten 2010

(med mindre det oppstår en ekstraordinær utvikling i marked, valuta eller i andre forhold som gjør at prisene må justeres).

Salgs- og omsetningsbetingelser Norges Sildesalgslag

I prisdrøftelsene 15. og 16. juni gjentok FHL kravet om 30 dagers rentefri kreditt fra og med 15. september 2009. Fra samme dato har FHL tidligere meddelt at kjøperne ikke vil stille garanti for kjøp gjennom laget. For å vise fleksibilitet og forhandlingsvilje ble det fra FHL uttalt at når det gjaldt sikkerheten, altså garantiene for kjøp, kunne dette utredes i et ekstra år fra 15. september 2009 forutsatt at ovennevnte 30 dagers betalingsfrist ble innført.

Etter diverse forhandlinger endret Sildesalgslaget sine forretningsregler § 17.2 og § 17.3 slik at kjøper skal betale pr 30 dager og ikke pr 14 dager. Den 3. september 2009 kunne vi meddele FHLs pelagiske medlemmer at Norges Sildesalgslags forretningsregler §§ 17.2 og 17.3 etter endringene lyder slik:

17.2 Betalingsbetingelser for Kjøper er kontant pr. 30 dager regnet fra leveringsdato.

17.3 Rentebestemmelser:

- Kjøper godskrives renter (3 mnd. NIBOR – 1,0 prosentpoeng) ved betaling før 14 dager etter leveringsdato.
- Kjøper belastes renter ved betaling mer enn 14 dager etter levering:
 - o Betaling 15 – 30 dager etter levering: 3 mnd. NIBOR + 1,0 prosentpoeng
 - o Betaling etter forfall (30 dager etter levering): Forsinkelsesrente fastsatt av Finansdepartementet (morarentesatsen)
- Det skal ikke beregnes rente for mindre enn 3 dager.

FHL har med dette fått gjennomslag for betaling kontant pr 30 dager, og vi er på veg mot rentefrihet de samme 30 dager.

Rentefrihet fra dag 15 til 30 vil bli behandlet i Sildesalgslagets representantskapsmøte 3. og 4. juni i år.

Fiskemel

I prisdrøftingene mellom FHL og Norges Sildesalgslag ble det den 18. november 2008 fremforhandlet prisavtale med Sildelaget for året 2009. Denne bygget på de samme mekanismer for regulering av minsteprisene som vi har hatt fra og med 2002.

I møte 15. desember 2009 ble det oppnådd enighet om å videreføre prisavtalen til å gjelde også for 2010.

Kongekrabbe

Prismessig ble det 7. august 2009 gjennomført drøftinger og oppnådd enighet mellom Råfisklaget og FHL om minsteprisene på kongekrabbe.

St. meld nr. 40 (2006-2007) om Forvaltning av kongekrabbe, forutsatte evaluering av forvaltningen etter 5 år. Særlig i løpet av 2009 har det imidlertid oppstått forhold, relatert til innenfor- og utenfor kvoteregulert område, som gjør det nødvendig å sette i gang evalueringsarbeidet allerede i 2010. De ulike forvaltningssystemene for kongekrabbe har også påvirket minsteprisfastsettelsen, og gjort denne mer komplisert.

Rognkjeksrogn

I minsteprisdrøftingen 13. mars 2009 mellom Råfisklaget og FHL ble det, ut i fra situasjonsvurderinger og signaler om markedsutviklingen, foretatt justeringer for både utilvirket- og tilvirket rognkjeksrogn.

Hval

Interessen for kjøp av hval og hvalprodukter er begrenset og det er fortsatt vansker med omsetningen. Den japanske holdning, som i praksis innebærer importnekt, er naturligvis av stor betydning. I prisdrøftelsene med Råfisklaget 14. april 2009 var derfor FHL enig i at det var behov for reguleringer av tillatt fangstmengde pr. fartøy. 2009 ble det laveste på 10 år når det gjelder antall fanget vågehval.

FHL er medlem i Markedsrådet for hval, men er likevel blitt kritisert av Norges Småkvalfangerlag for å være fraværende i debatten om å bedre hvalnæringens betingelser.

Reker

Etter drøftelser med Råfisklaget ble det gjort endringer f.o.m. 11. mai 2009 i minsteprisene for kokte skallreker til agn og store størrelser av reker til produksjon. Også for reker til konsum ble prisene endret i sommerperioden fra 15. juni til 16. august.

For ombordfrysede reker til pilling ble minsteprisen fortsatt suspendert for omsetning på auksjon.

Foto: Crestock

FORSKNING OG UTVIKLING

Engasjementet innenfor forskning og utvikling (FoU) er fortsatt stort og aktiviteten utgjør en vesentlig del av foreningens virksomhet. Dette skjer i tett samspill med virkemiddelaktører som Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond (FHF), Norges Forskningsråd og Innovasjon Norge, samt forskningsinstitusjoner, næringsaktører og leverandørindustri.

Om FoU industri

Engasjementet innenfor forskning og utvikling (FoU) i foredlingsindustrien er fortsatt stort og aktiviteten utgjør en vesentlig del av FHLs virksomhet. Dette skjer i tett samspill med virkemiddelaktører som Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond (FHF), Norges Forskningsråd og Innovasjon Norge, samt forskningsinstitusjoner, næringsaktører og leverandørindustri.

På industrisiden har FHL organisert møteplasser for sjømatbedrifter, forskningsinstitusjoner, leverandørindustri, finansieringsinstitusjoner og andre, såkalte bransjefora. Disse foraene arbeider tett med virkemiddelapparatet for å organisere nyskappings- og omstillingsprosesser som på sikt skal gi god og stabil lønnsomhet i industrien, og gode og trygge arbeidsplasser langs kysten. Medlemsbedrifter og andre industriaktører bidrar aktivt i FoU-arbeidet. Sentralt er deltakelse i arbeidet med å utarbeide handlingsplaner for prioritering av FoU-innsatsen i de ulike sektorene. Næringens egne behov og interesser ligger til grunn for disse prioriteringene.

Det genereres faglig gode resultater fra vår prosjektvirksomhet og mange prosjekter har resultert i nyskaping med praktisk anvendelse i næringen. FoU-engasjementet er stort i en rekke medlemsbedrifter, og FHL vil fortsatt ta et særlig ansvar for utviklingsprosjekter styrt av bransjen selv.

Om FoU havbruk

Innen havbruk er FoU-arbeidet organisert med Bransjegruppe havbruk som overordnet FoU-utvalg. Høsten 2009 ble det i regi av FHF opprettet to rådgivende grupper med representasjon fra hele verdikjeden: «Robust/sterk fisk og bærekraftig havbruk» og «Foredling laks og ørret». FHL har representanter i begge utvalgene. Hovedfokus for FoU-aktiviteten i 2009 har på samme måte som de siste årene vært rettet mot miljøvennlig, ressurseffektiv og kostnads-effektiv havbruksproduksjon. Spesielt forebyggende fiskehelse og markedsrettet kvalitet er

i fokus, sammen med miljørettet FoU spesielt konsentrert om rømmingsforebygging og lakselus. For foredling laks og ørret er fokus i stor grad rettet mot å løse utfordringer knyttet til økt filetproduksjon i Norge, spesielt hvordan kvalitetsfeil kan unngås.

FHL har deltatt i arbeidet med å etablere en europeisk forskningsplattform innen akvakultur (EATiP). Plattformen har sekretariat under felles koordinering av FEAP, FEFAC og EMPA, og vil være næringens viktigste kanal for innspill om og prioritering av forskningsoppgaver til EU-kommisjonen.

FHL har en aktiv rolle i initiering av og oppfølging av en rekke prosjekter innen havbruksforskning, men er sjelden direkte prosjektleder. Medlemsbedrifter deltar aktivt i prosjekter basert på behov og interesser.

I alle prosjektene har det vært tett samspill mellom bruk av midler fra næringens eget forskningsfond FHF, prosjekter i regi av spesielt Havbruksprogrammet i Norges Forskningsråd og andre virkemiddelordninger. Mange bedrifter bidrar også med en stor egeninnsats i prosjekter, delvis i form av tid og ressurser og delvis i form av direkte økonomisk tilskudd.

I det følgende omtales noen utvalgte FoU-prosjekter innen industri- og havbrukssektorene.

Slakting og foredling av laks og ørret

Evaluering av teknisk og kunnskapsmessig status for ulike bedøvelsesmetoder førte til at en henvendelse til Fiskeri- og kystdepartementet ga en ytterligere utsettelse av forbudet mot CO₂ til bedøvelse av laks. Videre optimalisering av metodene pågår i regi av bedriftene. Fase 3 i prosjektet «Slakting av laks direkte fra oppdrettsmerd» ble startet høsten 2009, og kan være med på å bidra til en utvikling der omfang av og risiko forbundet med transport av levende slaktestisk reduseres.

Kvalitet på sluttproduktet laksefilet er viktig både for økonomi og marked. FHL følger en strategi for å kartlegge og eliminere årsaker til feil i oppdrettsfasen, under transport og slakting, som fører til endring i kvalitet på sluttproduktet. Som del av dette arbeidet er det utviklet en egen industritest for rask vurdering av filet-kvalitet. Et stort prosjekt for kartlegging av forhold som har betydning for tekstur i laks har avdekket at det er mulig å bedre tekstur ved å endre på sam-

mensetning av fôr. Prosjektet fortsetter i 2010 med formål å finne en optimal sammensetning av de undersøkte fôrkomponenter i forhold til målt tekstur i laksefilet.

Det er startet et større samarbeidsprosjekt med Nofima Marin for å finne årsak til og sette inn tiltak som skal forhindre melanin i laksefilet, blek og ujevn farge. Prosjektet omfatter også videre arbeid knyttet til spalting/bløthet i laksefilet. Dette følges av et tilsvarende prosjekt som går ut på automatisert differensiering, måling og dokumentasjon av kvalitetsparametre.

Velferd knyttet til transport og flytting av laks er viktig og både forskning og erfaring tyder på at det også er en sammenheng mellom god velferd og kvalitet. All fisk pumpes opptil flere ganger i løpet av livssyklusen hvor transport inn til slakteri antas å ha størst betydning for fiskens velferd og dermed også for kvalitet på sluttproduktet. Et større prosjekt ble satt i gang høsten 2009 og skal vare ut 2011. Her det skal forskes på sammenheng mellom fiskevelferd og levende trans-

port av fisk fra trenging i merd gjennom pumping frem til bedøvelse og slakt.

Test av ulike metoder for produksjon eller kvalitetsforbedring er noen ganger nødvendig for å fremskaffe en vitenskapelig dokumentasjon på at prosesser yter det de utgir seg for. CAS er en metode for innfrysing som ble testet uten at det lyktes å påvise vitenskapelig at metoden virker slik som det ble hevdet. Metoden bygger på at en skal forbedre innfrysingsprosessen ved å utsette produktene for elektromagnetisk stråling.

Lakselus

FHL har lenge hatt et aktivt fokus på lakselus, og var blant annet initiativtaker til samarbeidsprosjektet med forskning om lakselus som har pågått i Hardangerfjorden siden 2004. Dette prosjektet sammen med meget godt lokalt arbeid fra oppdrettere og fiskehelsetjenesten har vist at samordnede tiltak mot lakselus er viktige for å holde luseforekomsten på et lavt nivå. Denne kunnskapen danner mye av grunnlaget for de

Foto: Are Kvistad/FHL

samordnede tiltakene som er iverksatt langs kysten vinteren 2009/2010.

Sammen med flere oppdrettsbedrifter tok FHL i 2008 initiativ til et forskningsprosjekt der formålet var å optimalisere avlusing ved badebehandling. Resultater fra arbeidet i 2009 viser at det er svært viktig at det benyttes metoder som sikrer at fisken holder seg i området der bademiddelet er. Hvis laksen får mulighet, er det dokumentert at den søker vekk fra bademiddelet, med økt risiko for resistensutvikling som resultat. God opplining av nota og eventuelt bruk av hel lukket presenning eller avlusing i brønnbåt er gode tiltak for å redusere faren for utvikling av resistent lus.

FHL har også vært aktiv i etablering av forskningsinnsats for å utvikle en laks som er mer resistent mot lus. Resultater i 2008 bekreftet at det er en arvelig variasjon i motstandskraft mot lus mellom ulike laksefamilier. Denne forskningen videreføres i perioden 2009–2011 i regi av Nofima og avlsselskapene.

Vaksine mot lakselus kan kanskje være en mulighet, men det gjenstår fremdeles stor forskningsinnsats før dette eventuelt er en realitet. Uansett vil kampen mot lakselus bare kunne vinnes ved en kombinasjon av ulike tiltak, der hvert enkelt brukes mest mulig optimalt. Innsatsen i forskningen rundt lakselus er derfor innrettet mot at hvert enkelt tiltak skal bli best mulig.

Sterk/robust fisk

Forebygging av sykdom er i fokus for forskning innen havbruk initiert av FHL. En ny vinkling på dette ble satt i gang allerede i 2007 basert på teorien om at økt fysisk trening av laksesmolt kan bidra til bedre helse. Forskningen skjer i nært samarbeid med blant annet forskere innen human hjertemedisin, der det er vist at trening er et effektivt virkemiddel i kampen mot sykdom og ved restitusjon etter hjerteproblemer.

Så langt er det vist at lakseyngel som har gjennomført trening er mer motstandsdyktig mot IPN, vokser bedre og utnytter fôret bedre enn fisk som ikke har svømt like aktivt. Det er også vist at fysisk aktivitet styrker ryggraden til laks.

Forsøk med bruk av brakkevann til smoltproduksjon i Nord-Norge har vist at dette stimulerer utvikling av fiskens evne til osmoregulering og ikke ser ut til å øke mottageligheten for vintersårbakterien *Moritella viscosa*.

Foto: Jens Østli/Nofima

For torsk er det vist at det er svært liten sannsynlighet for at bakterien *Fransisella sp* overføres via rogn når denne desinfiseres, selv om morfisker er infisert med bakterien. Dette prosjektet bidro til at avlsframgangen som var nedfelt i én smittet avlspopulasjon kunne videreføres, så langt uten tegn på at infeksjonen er overført mellom generasjonene. Det er også beskrevet en teknikk for å ta ut nyreprover fra levende fisk uten å skade den, noe som kan brukes i praktisk fiskehelsearbeid i torskenæringa i tida framover.

Rømt laks

FHL har helt siden 2001 bidratt til fokus på og igangsetting av en rekke prosjekter om rømmingsforebygging, bedret teknologi og bruk av denne.

Mye av kunnskapen fra disse prosjektene er implementert og tatt i bruk via tekniske standardkrav nedfelt i Nytek/NS9415, og det pågår frem-

deles FoU for å bedre den teknologiske grunnkunnskapen om rømmingssikre anlegg.

Klippfisk-/saltfisksektoren

Bacalaoforum har gjennomført en rekke FoU-prosjekter i tett samarbeid med virkemiddelordningene FHF, RUP, NFR og IN, og forskningsinstitusjoner og industrien/ næringen. Disse FoU-prosjektene har vært relatert til utfordringer i hele verdikjeden. Prioriterte områder: Råstoff, produksjon, lagerhold, energi og markedsrelaterte prosjekter. Nedenfor omtales noen av de gjennomførte forskningsprosjektene:

«*Produktkvalitet i et verdikjedeperspektiv*»: Her har Bacalaoforum arbeidet sammen med Møreforskning Ålesund og Norges fiskerihøgskole/ Universitetet i Tromsø. Prosjektet dokumenter hvordan direktesløying av linefanget råstoff og utblødningstid virker inn på kvaliteten av klippfisk. Resultatene viser at feil håndtering og bearbeiding av råstoffet om bord kan gi betydelige kvalitetsreduksjoner på sluttproduktet og en redusert eksportverdi og dermed et tap i økonomisk profitt for klippfiskbedriften. I tillegg er det utarbeidet

et undervisningshefte og en rekke faktaark for å bidra til å gjøre resultatene kjent i flåteledd så vel som i foredlingsindustrien.

Bacalaoforum har sammen med Nofima Marin og Møreforskning Ålesund arbeidet med prosjektene «*Lagring av ferdig produsert saltfisk*»; «*Mer optimal styring av salteprosessen*»; og «*Resirkulering av salt*». Alle disse prosjektene har fokus på forståelse av hvordan tid, temperatur, saltemetoder og salt påvirker utbytte og kvaliteten i produksjonen av saltfisk og klippfisk.

Fokus har også vært satt på reduksjon av kostnader i produksjon ved lavere energiforbruk og mer miljøvennlig produksjon. Prosjektene «*Lagerhold av klippfiskkvalitet*»; «*Slutt tørking av klippfisk*»; og «*Tining av råstoff*», som er gjennomført i samarbeid med SINTEF energiforskning, har tilført næringen nyttig og relevant kunnskap om økt kapasiteten i tørkeprosessen samt tining.

Automatisering av produksjonsprosessen har vært et prioritert område. Prosjektet «*Kartlegging av muligheter for økt automatisering i norsk saltfisk- og klippfiskindustri*» har pekt på tekno-

Foto: Tom Haga/FHL

logiske muligheter for økt automatisering. Prosjektet har vært gjennomført i samarbeid med SINTEF Teknologi & Samfunn og Møreforskning Ålesund. Prosjektet er knyttet til nye temaer som vil bli igangsatt i Bacalaoforum: 1) «*Automatisert pakking av klippfisk*» i samarbeid med utstyrsleverandør (Mascon AS), skal arbeide med mulige nye tekniske løsninger; og 2) «*Karakterisering av svarthinne på torsk*» skal gjennomføres i samarbeid med SINTEF Fiskeri og havbruk.

For å få en fullstendig forståelse av verdikjeden i saltfisk- og klippfisknæringen, har Bacalaoforum i samarbeid med Nofima Marked utført markedsrelaterte prosjekter i Europa og Brasil, herunder: «*Lettsaltede produkter i det spanske markedet. Konkurrent eller framtidig forretning*»; «*Krisetider for saltfisk, utfordringer i Norge og Island*»; samt «*Saltfisk i det greske og italienske markedet - status, substitutter og mulige konsekvenser for norsk saltfisknæring*».

Formidling av forskningsresultater er en viktig del av aktivitetene i Bacalaoforum. De siste årene

har det vært arrangert samlinger i forumet med god deltakelse fra næringen og der forskere har presentert kunnskap fra næringsrelevante FoU-prosjekter. Det har også vært utarbeidet informasjonshefter som er sendt ut til næringsaktørene, og prosjektleder har skrevet artikler i relevante medier og deltatt på arrangementer for næringen.

Hvitfisksektoren

I prosjektet «*Temperaturstyring fra fangst til marked*» har man vist hvordan styring av temperatur gir positiv innvirkning på kvalitet og utbytte for hvitfisk til filetindustrien. Som et resultat av arbeidet har Aker Seafoods AS implementert en superkjølingslinje i sin fabrikk i Stamsund.

Superkjøling defineres vanligvis som lagring ved temperaturer like under frysepunktet for varen. Ved superkjøling av fisk vil det dannes iskrystaller i muskelvevet slik at en får en delvis (partiell) frysing av produktet. Klare fordeler med dette er lavere temperatur som reduserer kvalitetsnedsettende prosesser og forlenger holdbarheten. Superkjøling kan imidlertid gi noen av frysingens

Foto: Morguefile

negative effekter avhengig av kjøletemperatur, frysehastighet, dannelse av iskrystaller, mv. Superkjøling er også magasinerings av kulde i produktet, som bidrar til å opprettholde stabilt lav temperatur selv om omgivelsestemperaturen øker.

Under distribusjon av fersk fisk med lav holdbarhet og usikker kuldekjede benyttes ofte is som et kuldemagasin som sendes med produktene. Dette gir ekstra vekt som vanligvis utgjør 30–50 % av varens vekt. I superkjølte produkter er kuldemagasinet plassert inne i produktet, som dermed kan distribueres uten ekstra is i emballasjen. Dette bidrar til reduserte transportkostnader gjennom økt andel nyttelast.

Superkjøling kan anvendes for å øke utbytte og kvalitet under videreforedling av fisk. Riktig temperering av råstoff før innmating i filetmaskinen gir bedre resultat under skjæring og skinning, særlig med hensyn til redusert filetspalting. Spaltet og løs filet er også det som i størst grad begrenser muligheten for å anvende kjølt råstoff av hyse, torsk og sei til produksjon av høykvalitets ferske filetprodukter. Erfaringene fra superkjølingslinjen hos Aker Seafoods AS er positive i forhold til høyere andel loins og tails på tidligere problemråstoff. En test med loins til Frankrike viser at man ved ubrutt kjølekjede kan sende fisk uten is i isoporesker.

Sporing av lovlig fanget fisk

FHL avsluttet høsten 2009 fase I av prosjektet «*Sporing av lovlig fanget fisk og innføring av verdikjedesporing*». Dokumentasjon gjennom verdikjeder har vist seg som et viktig verktøy for å opprettholde tillit hos kunder, myndigheter og opinion. Mye relevant informasjon blir allerede registrert i bedriftene. Utfordringen ligger i å knytte denne informasjonen til unikt identifiserte produkter, og sørge for at den kan gjenfinnes senere i verdikjeden. I dette prosjektet er verdikjeden ferskt filet valgt ut som et demonstrasjonsprosjekt for effektiv elektronisk sporing. Prosjektet er gjennomført som et samarbeid mellom Norges Råfisklag, FHL og Aker Seafoods ASA.

Prosjektet har vist en vellykket implementering og testing av elektronisk sporing hos pilotkunden i henhold til prosjektets intensjoner. Teknologisk videreutvikling i forhold til å tilfredsstille eksterne aktører (kunder, myndigheter mv.) er nødvendig, og her kan vurderes forskjellige veivalg.

På bakgrunn av erfaringer fra pilotprosjektet, og de fremtidige krav vi vet vil stilles til formidling

av sporingsinformasjon, er det naturlig å tenke seg en «*intern sporingsdatabase i selskapets egen verdikjede*». Denne vil også kunne utvides til å ivareta informasjon fra nære forretningsforbindelser slik som leverandører og transportører basert på standardiserte og/eller proprietære (avtalte) meldingsformat. Videre vil en slik database kunne åpnes for tilgang fra eksterne, eksempelvis kunder og myndigheter, og den vil kunne forsyne nettsentriske løsninger med sporingsinformasjon. Prosjektet videreføres i en fase II der vi bl.a. vil klargjøre løsningen for import/eksport av data nasjonalt og internasjonalt.

CREATIV

CREATIV (Centre for Reduced Energy use through Advanced Technology Innovations) er et nasjonalt langsiktig forskningsinitiativ over 8 år for bl.a. å redusere norske CO₂-utslipp gjennom energieffektivisering i industrien. En nylig studie fra International Energy Agency (IEA) viser at potensialet for reduksjon av klimagasser fra energieffektivisering overgår effekten av alle andre tiltak.

Industrien står for cirka 30 prosent av verdens totale sluttbruk av energi. Norsk industri står for 37 % av Norges utslipp av klimagasser, og 36 % av det totale norske energiforbruket. De industrielle prosessene som CREATIV omfatter dekker hovedtyngden av det industrielle energiforbruket i Norge. I CREATIV-prosjektet skal det bl.a. arbeides med å utvikle ny teknologi for energieffektive varme- og kuldeprosesser og for utnyttelse av spillvarme fra norsk industri.

FoU-arbeidet i CREATIV startet høsten 2009, og følgende fokus er av relevans for fiskeindustrien:

- Forskning på – og utvikling av – naturlige kjølemedier (CO₂ og NH₃). Mulighetene omfatter ikke bare reduserte utslipp til miljøet, men også en jevnere drift av kjøle- og frysetunneler med tilhørende besparelser på energisiden.
- Forskning på – og utvikling av – termiske energieffektive prosesser for produksjon av mat. Både superkjøling og superfrysing sett sammen med en automatisert, kontrollert produksjon vil kunne utløse store gevinster både mht produktkvalitet og energibesparelser.
- Forskning på – og utvikling av – metoder for utnyttelse av termisk energi. For en bransje med store mengder spillvarme vil en effektiv (teknisk og økonomisk) utnyttelse av

lavtemperatur varme til ulike formål i den enkelte bedrift ha et stort potensial.

Tørrfisksektoren

FoU-satsingen på styrt utetørking av fisk viser at kvaliteten på tørrfisk bestemmes ut fra to hovedfaktorer: råstoffet og tørkeforholdene på hjell. I forprosjektet «*Tørrfisk på hjell*» som ble gjennomført i 2008, kom det frem at kvaliteten på tørrfisken trolig påvirkes mye av veldig høye eller lave temperaturer som kan forekomme i relativt korte tidsperioder under tørkeprosessen. I prosjektet kom det frem at direkte solstråling på fisken kan heve temperaturen i fiskemuskelene opptil 20 grader over lufttemperaturen.

Målet med prosjektaktivitetene i 2009 har vært å teste og evaluere tiltak som kan redusere temperaturøkningen i fiskemuskelene når fisken henger på hjell. Resultatene viser at både bruk av skyggenetting og bruk av vann fungerte godt for å holde fisken nedkjølt. Bruken av vann er imidlertid en teknikk som er praktisk vanskelig å gjennomføre og veldig dyr. Det er også mulig at vannet påvirker fiskens kvalitet og tørking negativt. Skyggenetting (70 %) ga god og stabil temperatursenkning i tørrfisken. Et skyggenett vil trolig også være en billig løsning som kan fungere i praksis uten alt for store investeringer.

Forsøkene viser dermed at det er mulig å styre deler av tørkeprosessen, samtidig som tørrfisknæringens ønske om videreføring av tradisjonell utetørking blir opprettholdt. Bruk av skyggenetting har best effekt på temperatursenkning og vurderes som praktisk gjennomførbart. Nettingen skal testes i storskala i 2010-sesongen, der man får dokumentert effekten av tiltaket på temperaturen i fisken og effekten på tørrfiskens kvalitet.

Pelagisk sektor

FoU-satsingen i pelagisk sektor er organisert på en ny måte fra og med 2009. Årsaken til dette var ønsket om å oppnå en bredere forankring av FoU-aktivitetene i pelagisk sektor. En ny tiltaksplan for forskning og utvikling (FoU) i pelagisk sektor er utarbeidet. I tillegg har Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond (FHF) i samarbeid med FHL oppnevnt en ny pelagisk faggruppe med bred deltakelse fra pelagisk sektor. Faggruppen erstatter den tidligere styringsgruppen i Pelagisk forum.

Tiltaksplanen, som ble utarbeidet og vedtatt i 2009, fremmet elleve forslag til FoU-prosjekter. De første fire prosjektene er nå under etablering.

Hovedsatsingene i disse prosjektene vil være:

- 1) Nye markeder for pelagisk fisk
- 2) Markedsbasert høsting av lodde
- 3) Verdikjedesammenlikninger
- 4) Rogn fra NVG-sild

FoU-tiltak innenfor de resterende satsingsområdene i handlingsplanen igangsettes i 2010.

Skalldyrsektoren – reker og kongekrabbe

Skalldyrforum omfatter FoU-arbeid rettet mot rekeindustrien og kongekrabbeindustrien. I reke-sektoren er det gjennomført prosjekter for å utrede fangst og oppbevaring av levende reker.

Forsøkene ble gjort i nært samarbeid med næringen. Resultatene var oppløftende med hensyn til mulighet for å fange og levere levende reker på dag-til-dag-basis. Oppbevaring av levende reker over flere dager var imidlertid vanskelig å få til uten en betydelig dødelighet. Fangst ble gjort med konvensjonell redskap. Kortere tauetid under tråling viste seg å gi bedre overlevelse. Det er derfor grunn til å anta at en mer skånsom fangstmetode er nødvendig for å sikre en levedyktig reke. I prosjektet viste det seg at rekene som overlevde og var uskadede, hadde lav dødelighet. Markedsmessig kan fangst av levende reker bidra til å utjevne svingninger i råstofftilgangen mht koking av skallreker. Det kan også være et potensial for omsetning av levende reker til rå konsum.

Norge som marked for kokte pillede reker har vært en målsetting for arbeidet i rekesektoren utover høsten i 2009. Et nytt prosjekt hvor målet er å undersøke behovet for pillede reker blant norske forbrukere ble forberedt og omsøkt. Prosjektet har deltakere fra alle rekefabrikkene i Nord-Norge i tillegg til salgsselskapet Norway Prawns. Andre samarbeidspartnere i prosjektet er Eksportutvalget for fisk og TNS Gallup.

I 2009 har kongekrabbenæringen i samarbeid med Nofima Marin utarbeidet en ny handlingsplan for foredling av kongekrabbe. Nofima Marin har også gjennomført prosjektet «*Kongekrabbe – evaluering av metoder for foredling*». I dette prosjektet ble prosessbetingelsene for å sikre god og stabil kvalitet av kongekrabbe undersøkt.

Markedet krever at kongekrabbe som er et høykostprodukt, fremstår med svært høy kvalitet. Samtidig er det viktig for bedriftene at de kan utnytte råvaren på en best mulig måte og i størst mulig grad fremstille produkter av

høy kvalitet som er ettertraktet i markedet. Styling av koketid er et av de sentrale elementene som det pekes på i rapporten fra dette prosjektet. Koking er viktig både for utbyttet og for kvalitet på krabbe. I tillegg ble det demonstrert produksjon av farse fra kongekrabbe og rensede krabbe ved hjelp av høytrykksbehandling.

Møreforskning har gjennomført et prosjekt hvor en har fremstilt rogn av kongekrabbe for markeds-testing i utvalgte markeder. Etter at dette prosjektet ble gjennomført, har én av bedriftene startet produksjon av rogn fra kongekrabbe, noe som kan bli et viktig bidrag til den øvrige produksjonen i bedriften. Det er fortsatt knyttet problemstillinger til holdbarhet og kvalitet av produktet, men dette arbeidet fortsetter i regi av de bedriftene som produserer kongekrabberogn.

Marked – endrede produksjonsregimer for laks

Våren og sommeren 2007 ble markedet oversvømt av stor laks. Endringen i størrelsessammensetning hadde store konsekvenser for det generelle prisbildet for laks, for det relative prisforholdet mellom ulike vektklasser og for hvilke markeder norsk laks ble eksportert til.

Et prosjekt gjennomført ved Universitetet for miljø- og biovitenskap viser at det som skjedde sommeren 2007 var spesielt. En kombinasjon av en svært varm vinter og en tilsvarende kald forsommer gav optimale vekstforhold, og laksen nådde 6–7 kilo lenge før planlagt. Samtidig hadde ikke oppdretterne justert sine utsett til det nye MTB-regimet. Konsekvensen av god tilvekst, mye fisk i sjøen og MTB gjorde at for mange oppdrettere ble nødt til å slakte stor fisk samtidig.

Kvantumet av slaktet stor laks ble så stort at den tidligere observerte prispremien forsvant. Også for øvrig laks ble prisen presset nedover. Mye tyder på at det er et fast segment i markedet som etterspør stor laks og som har godttatt å betale noe ekstra for stor laks i perioder hvor det er lite stor laks på markedet. Når tilbudet av stor laks har økt, har ikke etterspørselen økt tilsvarende. Prisen har da måttet reduseres for at markedet skulle ta unna det økte tilbudet.

Tiden etter sommeren 2007 viser at oppdretterne nå er tilbake på «det vanlige». Mønstrene i produksjon er tilbake og de relative prisforholdene er omtrent identiske med hva de har vært siden 2000. Det er derfor liten grunn til å tro at situasjonen i 2007 var begynnelsen på noe «paradigmeskifte» i mønsteret i produksjon av laks.

Samfunn – Ringvirkningsanalyse for fiskeri- og havbruksnæringa

Ringvirkningsanalysen for fiskeri- og havbruksnæringa ble gjennomført også i 2009. Analysen i 2009 er gjennomført med tall fra 2007, og viser at både oppdrettere, fiskere og fiskeindustri skaper stor aktivitet og økonomiske ringvirkninger langs kysten. Dette er små og store oppdrag som går til verft, lokale rørleggere, elektrikere, transportører, utstyrsleverandører, byggfirma, hoteller og lignende.

Den totale verdiskapingen i fiskeri- og havbruksnæringa utgjorde 39 milliarder kroner av brutto nasjonalproduktet (BNP) i 2007. Kjernevirksomheten sto for 23 milliarder kroner og ringvirkningene, dvs. produksjonen i andre næringer som er avhengig av sjømatnæringa, sto for 16 milliarder kroner.

Antall ansatte går stadig ned i fiskeri- og havbruksnæringa, men ringvirkningene i form av arbeidsplasser er likevel fortsatt store. Samlet står fiskeri- og havbruksnæringa for 41.600 årsverk. Av disse utgjør kjernevirksomhetene innen fiskeri, oppdrett og foredling 23.400 årsverk, mens ringvirkningene er 18.200 årsverk. Ved siden av de tunge næringsmessige ringvirkningene, legger sjømatnæringa ned store penger og engasjement i utvikling av gode og attraktive lokalsamfunn.

TILLITSVALGTE ORGANER

Styre

Generalforsamlingen i FHL velger styret som er organisasjonens besluttede organ mellom generalforsamlingene. Styret består av åtte medlemmer og har i tillegg knyttet til seg flere rådgivende medlemsorganer – bransjegrupper, sektorgrupper og arbeidsutvalg i havbrukslagene. De rådgivende organene delegeres beslutningsmyndighet av styret.

Bransjegruppe Industri

Viktige fagsaker knyttet til fiskeindustrien og eksporten av tradisjonelle sjømatprodukter forankres i Bransjegruppe industri. Bransjegruppe Industri ble videreført med de samme tillitsvalgte etter siste generalforsamling.

I tillegg har styret foretatt to utvidelser av bransjegruppen i løpet av 2009 slik at det nå er en representant fra marin ingrediensindustri og en ny representant for pelagisk sektor. Disse er henholdsvis Jostein Refsnes og Tore Storebø. Tre av medlemmene i bransjegruppen er oppnevnt av nettverket for små- og mellomstore bedrifter. De tre er Arne E. Karlsen, Cathrine Lossius Sagli og Kjell-Olaf Larsen.

I 2009 ble det avholdt 6 møter i Bransjegruppe Industri, herav tre fysiske møter og tre telefonmøter. Det ble i alt behandlet 26 saker i løpet av året.

Bransjegruppe havbruk

Viktige fagsaker knyttet til verdikjede havbruk forankres i Bransjegruppe havbruk.

I 2009 ble det avholdt fem fysiske møter i Bransjegruppe havbruk. Fire av disse møtene har gått over to dager. Det ble i alt behandlet 51 saker i løpet av året.

Havbrukslag, sektorgrupper og andre organer

Figuren på forrige side viser en oversikt over organiseringen av hele tillitsvalgtsapparatet i FHL.

Sektorgruppe Maring etablert

I 2009 ble Sektorgruppe Maring etablert med en kjerne bestående av ti tidligere og nye FHL-medlemmer. Maring Forum er en fellesarena for både sektorgruppen og bedrifter som ikke er medlem av FHL.

Interessen rundt Marings aktiviteter har vært stor i beretningsåret, og Maring er blitt invitert til flere fora for å informere om sin virksomhet og om de resultater som er oppnådd.

Blant det faglige arbeidet som er gjort, kan nevnes hygieneforordningen for fiskeoljer til human bruk som er blitt godkjent med alle Marings krav inntatt, implementering av EUs hygienepakke, oppfølging av gjeldende biproduktforordning og forslag til ny biproduktforordning. Videre har det vært arbeidet med Påstandsforordningen, implementering av EUs Ny Mat-forordning, og forslag om utarbeiding av ny standard for marine oljer i Codex Committee for Fats and Oils. Alt etter medlemmenes behov er det også arbeidet med kvalitetsstandarder, produktspesifikasjoner og analysemetoder relatert til aktørenes produksjon.

Maring arrangerte i 2009 Maring-FagDag på Gardermoen med rundt 90 deltakere. Dette arrangementet er blitt godt etablert og er en arena for formidling av forskningsresultater og for saksutvikling overfor næringsaktører og andre interessenter.

TILLITSVALGTE I 2009

Styret

Ole-Eirik Lerøy, styreleder (Profond AS)
Arne E. Karlsen, 1. nestleder (Gunnar klo AS)

Marit Solberg, 2. nestleder (Marine Harvest AS)
Gunnar Domstein (Norway Pelagic AS)
Arne Stang (Welcon ASA)
Bjørn Fredriksen (Nergård AS)
Fredd Wilsgård (Wilsgård Fiskeoppdrett AS)
Geir Molvik (Ewos AS)

Varamedlemmer:

Torhild Lohne (Sævareid Fiskeanlegg AS)
Rita Karlsen (Br. Karlsen AS)
Sveinung Sandvik (Sjøtroll AS)
Harald Sperre (Nils Sperre AS)
Ola Dybvik (Vedde AS)
Morten Hyldborg Jensen (Aker Seafoods ASA)
Aino Ellingsen (Ellingsen Seafood AS)

Bransjegruppe havbruk

Sveinung Sandvik, leder (Sjøtroll AS)
Geir Molvik, nestleder (Ewos AS)
Line Ellingsen (Ellingsen Seafood AS)
Arne Stang (Welcon ASA)
Erling Keiserås (Raumagruppen AS)
Carl-Erik Arnesen (Firda Sjøfarm AS)
Knut Staven (Marine Harvest Norway AS)
Alf Jostein Skjærvik (Salmar Farming AS)
Tor Anders Elvegård (Nordlaks Oppdrett AS)

Bransjegruppe industri

Arne E. Karlsen, leder (Gunnar klo AS)
Bjørn Fredriksen, nestleder (Nergård AS)
Cathrine Lossius Sagli (Lorentz A. Lossius AS)
Harald Sperre (Nils Sperre AS)
Kjell-Olaf Larsen (Båtsfjordbruket AS)
Morten Hyldborg Jensen (Aker Seafoods ASA)
Rita Karlsen (Brødrene karlsen AS)
Knut Haagensen (Jangaard Eksport AS)
Jostein Refsnes (Nordlaks Produkter AS)
Tore Storebø (Austevoll Seafood ASA)

Arbeidsutvalget i Nordnorsk havbrukslag

Tor Anders Elvegård, leder (Nordlaks Oppdrett AS)
Eva Kristoffersen, nestleder (Egil kristoffersen & Sønner AS)
Ken Rune Bekkeli (Salaks AS)
Philip van Dijk (Marinstream Norway AS)
Sigurd Rydland (Tysfjord Marin Holding AS)

Arbeidsutvalget i Midtnorsk havbrukslag

Knut Staven, leder (Marine Harvest Norway AS)
Sverre Pedersen (Hjelvik Settefisk AS)
Bjørn Erik Tolaas (Stettefisk AS)
Kenneth Brandal (Atlantic Codfarms AS)
Alf Jostein Skjærvik (Salmar Farming AS)
Stig Nidar Selvåg (Lerøy Midnor AS)

Arbeidsutvalget i Vestnorsk havbrukslag

Sveinung Sandvik, leder (Sjøtroll AS)
Elin Tveit-Sveen, nestleder (Marø Havbruk AS)
Erik Osland (Osland Havbruk AS)
Terje Moss (Grieg Seafood Rogaland AS)
Turid Lande Solheim (Marine Harvest Norway AS)

Sektorgruppe SMB-nettverk nord

Kjell-Olaf Larsen (Båtsfjordbruket AS)
Arne E. karlsen (Gunnar klo AS)
Thorvald Giæver (Johs H. Giæver AS)

Sektorgruppe SMB-nettverk sør

Cathrine Lossius Sagli (Lorentz A. Lossius AS)
Ståle Godø (Olga Godø AS)
Asgeir Dypvik (Fischo AS)

Sektorgruppe skjell

Arnulf Koteng (Nye Åfjordskjell AS)
Torolf Magnesen (Scalpro AS)
Ketil Hagen (Fjord Shell Norway)
Stig Sevenius (Agder Mussels AS)

Eivind Bergthun (Bømlo Skjell AS)
Arne Samuelson (Lyngsskjellan AS)

Sektorgruppe marinfisk

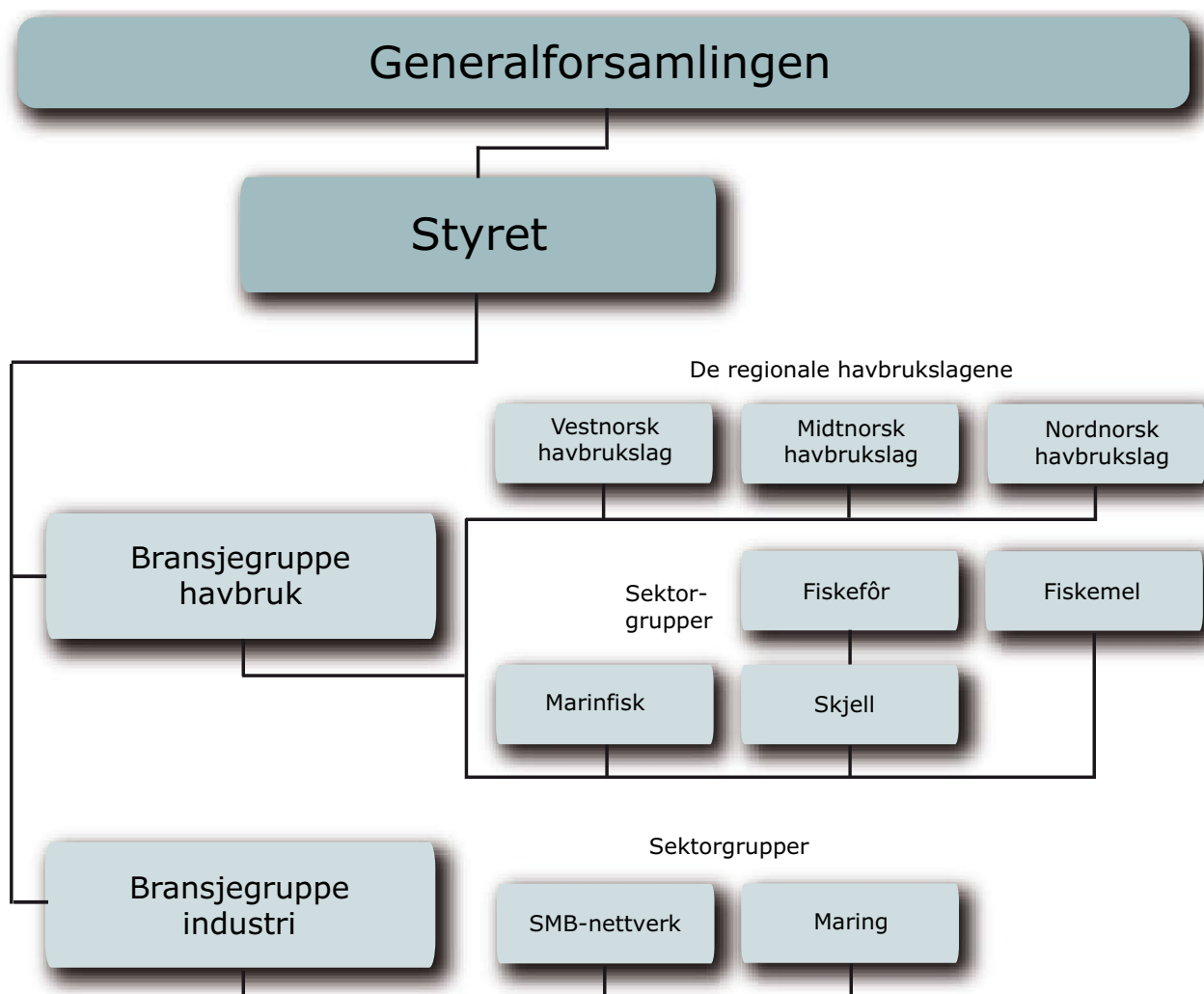
Bård Haugse (Grieg Cod Farming AS)
Kenneth Brandal (Atlantic Codfarm AS)
Bjørn Erik Sørvig (Fjord Marin Cod AS)
Sigurd Rydland (Sponfish ASA)
Knut Bråthen (Skei Marinfisk ASA)
Paul Birger Torgnes (Fjord Marin Cod AS)

Sektorgruppe fiskemel

Arnt-Ove Hoddevik, leder (Måløy Sildoljefabrikk AS)
Egil Magne Haugstad (Egersund Sildoljefabrikk AS)
Mads Torrisen (Bodø Sildoljefabrikk AS)
Øyvind Stang (Måløy Sildoljefabrikk AS)
Ola Dybvik (Vedde AS)

Sektorgruppe fiskefôr

Geir Molvik (EWOS AS)
Jan Sverre Røstad (Biomar AS)

Viggo Halseth (Skretting AS)
Jim-Roger Nordly (Polarfeed AS)

Sektorgruppe Maring (arbeidsutv)

Jostein Refsnes, leder (Nordlaks AS)
Per Arne Eide (Scanbio AS)
Tore Remman (Nutrimar AS)

ADMINISTRASJON

FHLs administrasjon har hovedkontor i Oslo, samt regionkontorer i Bergen, Ålesund, Trondheim og Tromsø. Ansatte 2010:

Administrasjon:

Geir Andreassen, adm. direktør

Stab:

Karin Gammelsæter, adm. sekretær/informasjonsrådgiver
Cato Bruarøy, kommunikasjonsdirektør (innleid)
Are Kvistad, informasjonssjef
Rune Dyrvik, fagsjef arbeidsliv
Marit Bærøe, regionsjef Nordnorsk havbrukslag/rekrutteringsansvarlig

FoU:

Berit A. Hanssen, fagsjef FoU industri
Kjell Maroni, fagsjef FoU havbruk

Merete Bjørgan Schrøder, fagsjef FoU fiskehelse
Frank Jakobsen, prosjektleder tørrfisk og filet hvitfisk/FHL Fordel
Kristian Prytz, prosjektleder skalldyr og foredling laks
Lorena Gallart Jornet, prosjektleder saltfisk og klippfisk
Roy Robertsen, prosjektmedarbeider (innleid)

Avdeling markedsadgang:

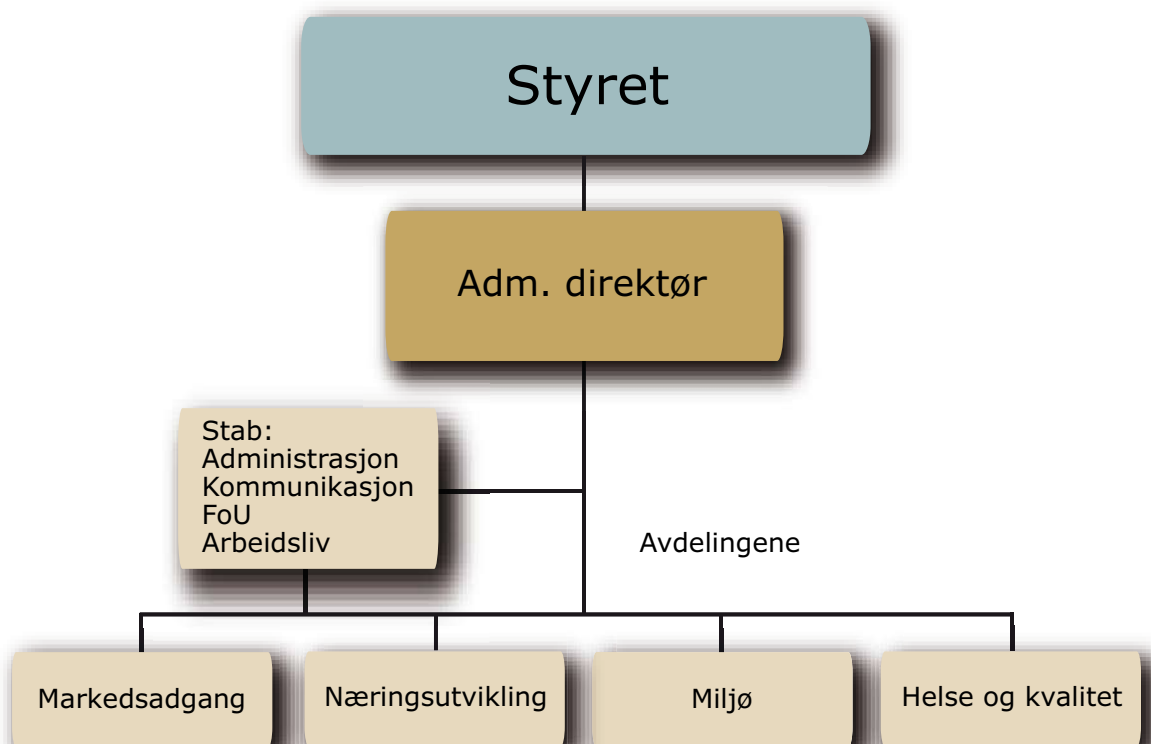
Trond Davidsen, direktør markedsadgang
Elisabeth Isachsen, sekretær
Otto James-Olsen, fagsjef pelagisk

Avdeling næringsutvikling:

Geir Ove Ystmark, direktør næringsutvikling
Kristin Alnes, fagsjef
Jon Arne Grøttum, fagsjef stat./marked, regionsjef Midtnorsk havbrukslag
Gunhild Henriksen, sekretær
Kari Hundhammer, sekretær
Jorulf Straume, fagsjef hvitfisk

Avdeling miljø:

Aina Valland, direktør miljø
Brit Uglem Blomsø, rådgiver miljø/Midtnorsk koordinator lus
Hans Inge Algrøy, regionsjef Vestnorsk havbrukslag
Trude Nordli, rådgiver miljø og marine arter

Avdeling helse og kvalitet:

Henrik Stenwig, direktør helse og kvalitet
Jon Aulie, fagsjef Maring (innleid)
Per Dag Iversen, fagsjef
Knut A. Hjelt, fagsjef havbruk
Gunn Harriet Knutsen, rådgiver helse og kvalitet
Paul Negård, prosjektleder PD
Ketil Rykhus, nasjonal koordinator lusebekjempelse (innleid)

FHL – INTERNASJONAL DELTAKELSE

FHL er medlem av følgende europeiske organisasjoner:

Federation of European Aquaculture Producers (FEAP), organisasjonen for de nasjonale fiskeoppdrettsorganisasjonene i Europa. FHL deltar aktivt i FEAP gjennom representasjon fra tillitsvalgte og administrasjon. Paul Birger Torgnes er visepresident i FEAP, mens Sveinung Sandvik er leder av Salmon and Large Trout Commission. I det løpende arbeidet er det i første rekke Kjell Maroni og Trond Davidsen fra administrasjonen som tar del i de faglige aktivitetene i FEAP.

Association des industries du poisson de l'U.E (Aipcee), den europeiske organisasjonen for fiskeindustri, fiskeimportører og fiskeeksportører. The European Feed Manufacturers' Federation (FEFAC), den europeiske organisasjonen for fôrprodusenter.

På europeisk nivå har arbeidet innenfor rammen av de europeiske bransjeorganisasjonene der FHL er assosiert medlem medført at FHL er kommet i en svært god posisjon til å påvirke EUs regelverk knyttet til sjømat og sjømatproduksjon.

FHL er i tillegg medlem av følgende internasjonale organisasjoner:

International Fishmeal and Fish Oil Organisation (IFFO), den internasjonale organisasjonen for fiskemel- og fiskeoljeprodusenter.

International Salmon Farmers Association (ISFA), sammenslutningen av organisasjonene til verdens lakseproduserende land.

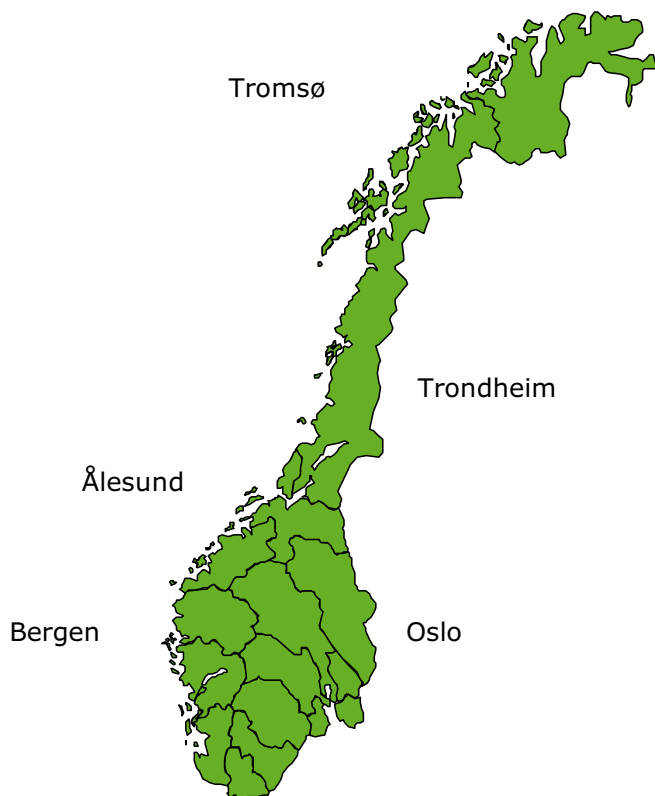
NHO er medlem i BUSINESSEUROPE (den europeiske arbeidsgiver- og næringslivsorganisasjonen). BUSINESSEUROPE representerer mer enn 20 millioner store, små og mellomstore bedrifter gjennom 39 nasjonale næringslivsorganisasjoner fra 33 europeiske land.

PERSONALFORHOLD OG ARBEIDSMILJØ

FHL hadde ved utgangen av 2009 29 ansatte. Av disse er 5 personer ansatt som prosjektledere innenfor FoU-området og er i sin helhet finansiert gjennom eksterne prosjektmidler. Endringen av FHLs organisasjonsmodell i 2007 medførte overgang fra sektor- til avdelingsbasert administrativ organisering. Omleggingen har medført større fleksibilitet i bruken av administrative ressurser.

Arbeidsmiljøet i FHL oppfattes som godt. Det avholdes årlige medarbeidersamtaler. Det ble gjennomført en medarbeiderundersøkelse i 2009 som en del av et felles opplegg innenfor NHO-systemet. Resultatet danner grunnlag for videreutvikling av FHLs personalpolitikk. Det er utarbeidet en felles personalpolitikk for hele FHL. Sikkerhetsaspekter ved de ulike FHL-kontorene, som el-sikkerhet og brannvern, er ivarettatt av felles systemer gjennom de respektive huseierne. FHL har inngått IA-avtale.

Her finner du FHL

OSLO (hovedkontor)

Postboks 5471 Majorstuen,
0305 OSLO

Besøksadresse:

Næringslivets Hus, Middelthunsgate 27

BERGEN

Sandviksboder 1E,
5035 BERGEN

ÅLESUND

Postboks 514 Sentrum,
6001 ÅLESUND

Besøksadresse: Røysegata 15

TRONDHEIM

Postboks 1214 Pirsenteret,
7462 TRONDHEIM

Besøksadresse: Brattørkaia 13 B

TROMSØ

Lanes Senter Strandveien 106
9291 TROMSØ

Sentralbord: Tlf. 99 11 00 00

Om FHL

Fiskeri- og havbruksnæringen er en av Norges største eksportnæringer. Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening (FHL) er en landsomfattende næringspolitisk arbeidsgiverorganisasjon som organiserer bedrifter innen fiskeindustrien, havbrukssektoren, fôrindustrien og marin ingrediensindustri. FHL er tilsluttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO).

Pr 31. desember 2009 hadde FHL 512 registrerte medlemsbedrifter innen alle sjømatsektorer og er den ledende næringspolitiske organisasjonen innen norsk fiskeri- og havbruksnæring.

Alle bedrifter som driver produksjon og/eller bearbeiding av fiskemel/olje, produksjon og omsetning av tørrfôr til fisk og andre akvatiske organismer, oppdrett av fisk og andre organismer i sjøvann og ferskvann, bearbeiding og omsetning

av fisk og sjømat eller annen virksomhet med tilknytning til fiskeri- og havbruksnæringen, kan bli medlem i FHL.

FHLs medlemsbedrifter er alt fra mindre og lokaleide familiebedrifter til store multinasjonale selskaper. Bedriftene har det til felles at de opererer i sjømatområdet og er avhengig av stabile rammebetingelser.

FHL-medlemmer får tilgang til fagressurser i FHL og NHO som kan bidra med hjelp innen felter som lønn og tariff, HMS og andre arbeidsgiverforhold, nærings- og handelspolitikk, omsetningsbestemmelser, markedsadgang, miljø, helse og kvalitetsregelverk, jus, bedriftsutvikling m.m. I tillegg får alle medlemsbedriftene tilgang til gunstige innkjøpsavtaler gjennom FHL Fordel.

